

8

T

תמצית דוחות כספיים 31.3.2018

 הבינלאומי

2

תוכן העניינים

דוח הדירקטוריון והנהלה	
5	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
10	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
31	סקירת הסיכונים
60	מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקורות ונהלים
61	הצהרת המנכ"ל
62	הצהרת החשבונאי הראשי
63	דוחות כספיים
ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספח	
148	ממשל תאגידי
151	פרטים נוספים
162	נספח

רשימת לוחות - דוח הדירקטוריון והנהלה

1	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים	8
2	תמצית דוח רווח והפסד	12
3	הרכב הרווח המימוני, נטו	13
4	ניתוח סך הרווח המימוני, נטו	13
5	נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית	13
6	פרטים לגבי ההוצאות בגין הפסדי אשראי	14
7	התפלגות העמלות	14
8	פירוט ההוצאות התפעוליות והאחרות	15
9	התפתחות בסעיפי המאזן העיקריים	16
10	התפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים	16
11	נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים	16
12	אשראי לציבור, ברוטו לפי מגזרי פעילות	17
13	התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק	17
14	החלוקה הענפית של ששת הלווים הגדולים בקבוצה	18
15	הרכב תיק ניירות הערך	18
16	התפלגות תיק ניירות הערך לפי מגזרי ההצמדה השונים	19
17	פירוט המקורות לציטוטי המחירים המשמשים לקביעת השווי ההוגן של ניירות הערך	19
18	פירוט אגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח שאינן מגובות בנכסים לפי מדינות/יבשות	19
19	פירוט אגרות חוב קונצרניות במטבע ישראלי לפי ענפי משק	20
20	ניתוח רגישות השפעת שינויים בשיעורי הרבית על תיק אגרות החוב מגובות המשכנתא	20
21	התפלגות תיק פקדונות הציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים	21
22	פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות	21
23	הון והלימות ההון	23
24	יחס הון כולל ויחס הון עצמי רובד 1 של חברות בת משמעותיות	23
25	פרטים בדבר הדיבידנד שחולק על ידי הבנק משנת 2015	24
26	סך ההכנסות לפי מגזרי פעילות	25
27	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק לפי מגזרי פעילות	25
28	יתרות מאזניות ממוצעות לפי מגזרי פעילות	26
29	נתונים עיקריים אודות מגזרים עסקיים - פעילות בישראל	27
30	נתונים עיקריים אודות אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל	28
31	איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי	34
32	סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק	36
33	חשיפת האשראי הנוכחית לצדדים נגדיים שהינם מוסדות פיננסיים זרים	40
34	חשיפה למדינות זרות	41
35	נתונים על התפתחות תיק ההלוואות לדיור בבנק לפי מגזרי הצמדה	44
36	התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל	45
37	נתונים על סיכון האשראי לציבור בענף הבינוי והנדל"ן בישראל	48
38	תיאור רגישות הון הקבוצה לשינויים במקביל בעקומי הרבית	49
39	פרטים על השפעת שינויים ברבית על השווי ההוגן של עודף הנכסים במגזר	50
40	החשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הרבית	52
41	תיאור חשיפת ההון הפנוי, ברמת הקבוצה	58
42	תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים	58
43	תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים במדד	58
44	ריכוז היקף הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים	58
45	סך פקדונות הציבור של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות	59

דוח הדירקטוריון וההנהלה

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

6	תיאור פעילות קבוצת הבנק
8	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים
9	הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם
9	יעדים ואסטרטגיה

דוח הדירקטוריון והנהלה ליום 31 במרס 2018

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 28 במאי 2018, הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים, הבלתי מבוקרים, של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") וחברות מוחזקות שלו (להלן - "קבוצת הבנק"), ליום 31 במרס 2018.

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

תאור פעילות קבוצת הבנק

קבוצת הבנק נמנית עם חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל.

פעילותה העסקית של קבוצת הבנק מתמקדת במספר מישורים עיקריים:

- תיווך פיננסי בין מפקידים ללווים, העומד ביסודה של הבנקאות המסחרית. ההכנסות מפעילות זו מקבלות את ביטויין בהכנסות רבית, נטו ומהוות את מקור הרווח העיקרי של הקבוצה.
- שירותים פיננסיים ובנקאיים מניבי עמלות במגוון רחב של פעילויות, בתחומי מטבע חוץ, הסחר הבינלאומי, ניירות הערך, שירותי מידע, כרטיסי אשראי, מכשירים פיננסיים נגזרים וכיו"ב.
- ייעוץ השקעות וייעוץ פנסיוני.
- השקעת כספי הנוסטרו של הבנק וניהול סיכונים שוק ונדילות.
- שירותי תפעול בנקאיים לשוק ההון.
- שירותי נאמנות לפרטיים ומוסדיים באמצעות החברה לנאמנות.

קבוצת הבנק פועלת באמצעות שלוש חטיבות עסקיות עיקריות:

- החטיבה העסקית המרכזת את מכלול הפעילות מול לקוחות עסקיים גדולים (corporate) ומסחריים (middle market), וכן את תחום האשראי מול לקוחות עסקיים ומוסדיים הפעילים בשוק ההון. במסגרת החטיבה פועל איזור עסקים, המרכז את פעילות הסניפים העסקיים של הבנק.
- החטיבה הבנקאית באמצעות הסניפים מספקת שירותי בנקאות ומשכנתאות לכלל מגזרי הלקוחות - משקי בית, בנקאות פרטית ועסקים קטנים. במסגרת זו, פועלים גם סניפי יובנק המתמחים בבנקאות פרטית ובשוק ההון, סניפי מערך פאג"י המתמחים במגזר הדתי והחרדי, סניפי בנק אוצר החייל וסניפי בנק מסד.
- חטיבת נכסי לקוחות המרכזת את מכלול הפעילות בתחומי שוק ההון, הכספים והמט"ח מול הלקוחות הפרטיים, העסקיים, המוסדיים ופעילי שוק ההון. במסגרת החטיבה פועלים חדרי העסקאות בניירות ערך, במט"ח ובפקדונות וכן מערכי ייעוץ ההשקעות, הייעוץ הפנסיוני ומרכז ההשקעות. כמו כן, החטיבה ממנה על פעילות חברות בנות בתחומים משיקים - החברה לנאמנות והחברה לניהול תיקים.

בנוסף לבנק, כוללת קבוצת הבנק שני בנקים מסחריים בישראל, המתמחים בקהלי לקוחות ייחודיים; אוצר החייל, המתמחה במתן שירותים ללקוחות קמעונאיים ומסחריים, בדגש על עובדי וגמלאי מערכת הבטחון ומסד, המתמחה במתן שירותים לאוכלוסיית המורים בישראל.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח זה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה ובהוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו כלכליות בארץ ובעולם והשפעתן על מצב הנדילות והיציבות בשוקי ההון בחברות עסקיות בארץ ובעולם, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים ברבית, שערי חליפין ואינפלציה, שערי מניות, מחירי אגרות חוב, התנהגות המתחרים ושינוי בתנאי התחרות.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "יעד", "תחזית", "הערכה", "אומדן", "תרחיש", "חזוי", "צפוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "יכול", "יתכן", "יהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות הנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר עשויים שלא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי כתוצאה, בין היתר, מהגורמים המפורטים לעיל או כתוצאה מהתממשות אחד או יותר מגורמי הסיכון המפורטים בפרק טבלת גורמי הסיכון דלהלן.

המידע המוצג בדוח זה נסמך, בין היתר, על פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר ונתוני בנק ישראל, וכן על מידע פומבי שנמסר על ידי גורמים שונים הפעילים והקשורים לשוקי ההון והכספים.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב-137 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-166 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 17.5%. בניטרול רכיבים מסויימים (ראו טבלה להלן), היה הרווח הנקי מסתכם ב-169 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-138 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 22.5%.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק (על בסיס שנתי) עמדה על שיעור של 7.2%, בהשוואה ל-9.3% בתקופה המקבילה אשתקד ול-9.1% בכל שנת 2017. בניטרול רכיבים מסויימים (ראו טבלה להלן) התשואה היתה מגיעה ל-9.0%, בהשוואה ל-7.7% בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן הגורמים המרכזיים שהשפיעו על רווח הקבוצה בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2018 בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד:

- גידול ברווח המימוני (הכולל הכנסות רבית, נטו והכנסות מימון שאינן מרבית) בסך של 50 מיליון ש"ח (8.7%).
- קיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של 7 מיליון ש"ח.
- קיטון בהכנסות האחרות בסך של 19 מיליון ש"ח, שנבע מקיטון ברווח הון ממכירת בנינים וציוד.
- גידול בהוצאות משכורות והוצאות נלוות בסך של 43 מיליון ש"ח (10.7%), שנבע מהפרשה לתביעות עובדי הבנק למענק עקב השלכות פסק דין שניתן בקשר לתביעת ועד המנהלים לתשלום מענק. (ראה גם "מערכת יחסי העבודה" בפרק ממשל תאגידי).
- גידול בהוצאות תפעוליות ואחרות (ללא הוצאות משכורות ונלוות) בסך של 40 מיליון ש"ח (15.9%), שנבע בעיקר מהפרשה בסך של 24 מיליון ש"ח בגין מהלכי התייעלות בחברה מאוחדת (ראה גם "מערכת יחסי העבודה" בפרק ממשל תאגידי) ומגידול בהפרשות בגין תביעות משפטיות.

הרווח הנקי הבסיסי למניה בת 0.05 ש"ח בשלושת החודשים הראשונים של השנה הסתכם ב-1.37 ש"ח, בהשוואה ל-1.65 ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

האשראי לציבור, נטו ליום 31 במרס 2018 הסתכם ב-81,904 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-77,993 מיליון ש"ח ביום 31 במרס 2017 ו-80,378 מיליון ש"ח בסוף שנת 2017, גידול בשיעור של 5.0% ו-1.9%, בהתאמה.

פקדונות הציבור ליום 31 במרס 2018 הסתכמו ב-111,913 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-106,198 מיליון ש"ח ביום 31 במרס 2017 ו-113,511 מיליון ש"ח בסוף שנת 2017, גידול בשיעור של 5.4% וקיטון של 1.4%, בהתאמה.

ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק ליום 31 במרס 2018 הסתכם ב-7,772 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-7,456 מיליון ש"ח ביום 31 במרס 2017 ו-7,756 מיליון ש"ח בסוף שנת 2017, גידול בשיעור של 4.2% ו-0.2%, בהתאמה.

יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון ליום 31 במרס 2018 עמד על שיעור של 13.36%, בהשוואה ל-13.94% בסוף שנת 2017.

יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ליום 31 במרס 2018 עמד על שיעור של 10.07%, בהשוואה ל-10.38% בסוף שנת 2017.

מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 במרס		יחסים פיננסיים עיקריים
	2017	2018	
	2017	2018	
		באחוזים	
			מדדי ביצוע
9.1%	9.3%	7.2%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק ⁽¹⁾
0.5%	0.5%	0.4%	תשואה לנכסים ⁽¹⁾
10.38%	10.12%	10.07%	יחס הון עצמי רובד 1
5.50%	5.54%	5.56%	יחס מינוף
123%	128%	120%	יחס כיסוי נזילות
69.5%	68.8%	74.8%	יחס יעילות
70.0%	71.9%	69.2%	יחס יעילות בניטרול רכיבים מסויימים (ראו להלן)
			מדדי איכות אשראי
1.03%	1.05%	1.02%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור
0.95%	1.20%	0.91%	שיעור חובות פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור
155%	111%	162%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת אשראי לציבור פגום
0.18%	0.30%	0.08%	שיעור מחיקות חשבונאיות, נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾
0.15%	0.17%	0.13%	שיעור הוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾

לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 במרס	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 במרס		נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד
	2017	2018	
	2017	2018	
		במיליוני ש"ח	
166	137		רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
562	584		הכנסות רבית, נטו
34	27		הוצאות בגין הפסדי אשראי
388	401		הכנסות שאינן מרבית
334	338		מזה: עמלות
654	737		הוצאות תפעוליות ואחרות
403	*446		מזה: משכורות והוצאות נלוות
1.65	1.37		רווח נקי בסיסי למניה בת 0.05 ש"ח (בש"ח)

* כולל הפרשה לתביעות עובדי הבנק למענק עקב השלכות פסק דין שניתן בקשר לתביעת ועד המנהלים.

ליום			נתונים עיקריים מהמאזן
2017	2018	2019	
31 בדצמבר 2017	31 במרס 2017	31 במרס 2018	
		במיליוני ש"ח	
135,717	128,518	132,636	סך כל הנכסים
39,186	30,255	34,481	מזה: מזומנים ופקדונות בבנקים
10,238	14,675	10,471	ניירות ערך
80,378	77,993	81,904	אשראי לציבור, נטו
127,333	120,442	124,566	סך כל ההתחייבויות
1,133	716	359	מזה: פקדונות מבנקים
113,511	106,198	111,913	פקדונות הציבור
5,249	5,575	4,980	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
7,756	7,456	7,772	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק

ליום			נתונים נוספים
2017	2018	2019	
31 בדצמבר 2017	31 במרס 2017	31 במרס 2018	
7,202	5,895	7,390	מחיר מניה (באגורות)
309	70	95	דיבידנד למניה (באגורות)
1.0%	1.0%	1.0%	יחס עמלות לסך הנכסים (באחוזים) ⁽¹⁾

(1) על בסיס שנתי.

הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

פעילותה של קבוצת הבנק מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים שבהם הינם:

- סיכוני האשראי, לרבות ריכוזיות (ענפים ולווים).
- סיכוני שוק, כאשר העיקרי בהם הינו סיכון הרבית.
- סיכוני נזילות.
- סיכונים תפעוליים.
- סיכון ציות והלבנת הון.
- סיכון אסטרטגי.
- סיכון מוניטין.
- סיכון משפטי.

כל הסיכונים המהותיים מנוהלים על ידי חברי הנהלה או בעלי תפקידים בכירים. בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל.

במסגרת תהליך ה-ICAAP (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process) הקבוצה מבצעת תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכוני נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.

הסיכונים המתפתחים העיקריים הינם סיכון תחרותי-אסטרטגי, סיכון רגולטורי, סיכוני סייבר ואבטחת מידע, סיכונים חוצי גבולות (Cross Border) וסיכון התנהלות (Conduct Risk). מידע נוסף מפורט בדוחות הכספיים לשנת 2017.

יעדים ואסטרטגיה

הנהלת הבנק מוכוננת ומונחית על ידי הדירקטוריון וועדותיו באשר לאסטרטגיה ולמדיניות העסקית של הבנק. במסגרת זו, מאושרים על ידי הדירקטוריון המטרות, היעדים הכמותיים והאיכותיים ותחומי הפעילות של הבנק.

על בסיס התכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק, מגישה ההנהלה לדירקטוריון תכנית עבודה שנתית ואת תקציבי הבנק, תוך פירוט כמותי ואיכותי של תמהיל ההכנסות, ההוצאות וההשקעות, שהנהלת הבנק קבעה לעצמה כיעדים ארוכי טווח וכיעדים פרטניים לשנת העבודה השוטפת. הדירקטוריון וועדותיו מפקחים ומבקרים את עבודת ההנהלה בכל הקשור ביישום האסטרטגיה והמדיניות העסקית, כפי שאושרו על ידם. הדירקטוריון גם מאשר את מדיניות ניהול הסיכונים הכוללת, לרבות קביעת מגבלות שונות לחשיפות בתחום סיכוני האשראי, השוק והנזילות. היחידות השונות בבנק, במערך הסינפים ובמטה, פועלות במסגרת נהלים וחוזרים כתובים המנחים אותן בפעילותן השוטפת. נהלים אלו מגדירים, בין היתר, את סמכויות היחידות השונות בבנק, ואת דרכי הפעולה בהן עליהן לנקוט.

הבנק פועל על פי תכנית אסטרטגית רב שנתית המתוקפת על ידי הדירקטוריון מדי חצי שנה. התכנית מושתתת על התנהלות מידתית בכל תחומי הפעילות, מתוך שאיפה לרווחיות נאותה ויציבה, לאורך זמן.

לבנק תכנית אסטרטגית לשנים 2016-2018 אשר אושרה על ידי הדירקטוריון בחודש ספטמבר 2015 ונבחנת על ידו פעמיים בשנה. יעדי העל של התכנית הם במונחי תשואה על הון מעל רבית חסרת סיכון ויחס יעילות.

הבנק שם דגש על מתן ערך מוסף ללקוחות וזאת בהתאם לצרכיו של כל לקוח, לרבות בתחום הדיגיטל והמענה הטכנולוגי; מיקודן של חברות הבת (אוצר החייל ומסד) והחברות שמוזגו (יובנק ופאג'') בנישות הפעילות הייחודיות להן, ובעיקר בקידום תחום הקמעונאות והעסקים הקטנים; שמירה על מובילותו בשוק ההון; הובלת מהלכי התייעלות בהוצאות תוך ייעול מצבת כח אדם, שיפור תהליכים, המשך התייעלות ברשת הסינוף ושימוש גובר בערוצי הבנקאות הישירה; וחיזוק תרבות מכוונת ביצועים ומדידה בקבוצה.

בשנת 2017, אישר הבנק אסטרטגיית דיגיטל, אשר מטרתה לתמוך באסטרטגיה העסקית של הבנק. כחלק מאסטרטגיית הדיגיטל ובהלימה לאסטרטגיית הבנק "משקיעים בך", הבנק מפתח מענה דיגיטלי מותאם וממוקד בצרכי הלקוח. הבנק שם דגש על פתרונות אשר ניתן יהיה לשלב בממשקים מול הלקוח ובכך לשפר את חווית הלקוח ולתת לו ערך מוסף בעולמות הפיננסיים השונים, ובפרט בעולמות שוק ההון. בנוסף, הבנק מקדם חדשנות באמצעות הטמעת מוצרים וטכנולוגיות מחברות הזנק, זאת לצד הפעילות השוטפת לפיתוח מוצרים וטכנולוגיות in-house באמצעות מערך ה-IT של הבנק. לצורך מימוש כל זאת, אף הוקמה מחלקה ייעודית לטיפול הוליסטי בתחום החדשנות והדיגיטל.

ביום 17 בנובמבר 2016, אישר דירקטוריון הבנק את עדכון התכנית האסטרטגית של הקבוצה בהיבט מהלכי התייעלות, לשנים 2016 ועד 2020. הבנק בוחן, כאמור, מדי חצי שנה, את התכנית בהתייחס לסביבה המאקרו כלכלית, להתפתחויות התחרותיות במשק, לסביבה הרגולטורית, להתפתחויות הטכנולוגיות ולשינויים התכופים בסביבת הדיגיטל והסייבר וכן לשינויים שחלים בקבוצת הבנק, ומעדכן במידת הצורך את התכנית והמהלכים הנובעים מהתכנית האסטרטגית.

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

11	מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
11	התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר
16	המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
25	מגזרי הפעילות הפיקוחיים
29	חברות מוחזקות עיקריות

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

התפתחויות כלכליות עיקריות

להלן ההתפתחויות הכלכליות העיקריות שהשפיעו על הסביבה הכלכלית בה פעל ענף הבנקאות בישראל ברבעון הראשון של שנת 2018.

צמיחה

האינדיקטורים לפעילות הריאלית שפורסמו, ממשיכים להיות חיוביים ומעידים כי המשק הוסיף לצמוח גם בתחילת שנת 2018, כאשר שוק העבודה ממשיך להפגין עוצמה, עם שיעורי אבטלה נמוכים יחסית ולאורך זמן נחזית מגמה של התגברות הצמיחה. פרמטר נוסף המצביע על התאוששות הוא המדד המשולב למצב המשק של בנק ישראל אשר עלה במהלך החודשים הראשונים של שנת 2018 ב-0.6%. בסקירת חטיבת המחקר של בנק ישראל, מחודש אפריל 2018, נותרה תחזית הצמיחה בקצב התוצר לשנת 2018 על 3.4%, ותחזית הצמיחה לשנת 2019 על 3.5%.

תקציב המדינה

ברבעון הראשון של שנת 2018 נמדד גירעון בסך 2.1 מיליארד ש"ח בפעילות התקציבית של הממשלה, בהשוואה לגירעון בסך 2.3 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. במהלך חודש אפריל 2018, אישרה חברת הדירוג Fitch את תחזית דירוג האשראי של מדינת ישראל, ברמה של A+ עם תחזית דירוג יציבה.

אינפלציה

סביבת האינפלציה במשק ממשיכה להיות נמוכה באופן יחסי וזאת לאחר שמדד המחירים לצרכן ירד בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2018 ב-0.1% (מדד "בגין"). המדד "הידוע" ירד בשיעור של 0.3%. על פי הערכת בנק ישראל האינפלציה בשנת 2018 תעמוד על 1.1%, בגבול התחתון של יעד יציבות המחירים של הממשלה (1%-3%) ובשנת 2019 תעמוד האינפלציה על 1.4%. נכון לחודש אפריל 2018, ציפיות האינפלציה הנגזרות משוק ההון ל-12 החודשים העוקבים, עומדות על שיעור נמוך של 0.6%.

שוק הדיור

הפירסומים האחרונים משקפים התמתנות במחירי הדירות. על פי מדד מחירי הדירות של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (להלן - "הלמ"ס"), שפורסם בחודש אפריל 2018, נרשמה ירידה של כ-0.2% במחירי הדירות בחודשים ינואר-פברואר 2018, בהשוואה לעיסקאות שבוצעו בחודשים דצמבר 2017-ינואר 2018. בשנת 2017, הוחל בבנייתן של כ-46,300 דירות, ירידה של כ-14.1% בהשוואה לשנת 2016.

שוק העבודה

שיעור האבטלה נמוך, אם כי בעלייה קלה ובחודש פברואר 2018 עמד על 3.8% בהשוואה ל-3.7% בחודש ינואר.

שער החליפין

ברבעון הראשון של שנת 2018, עלה שער החליפין של השקל מול הדולר בשיעור של כ-1.4% ושער החליפין של השקל מול האירו עלה בשיעור של כ-4.2%.

בשנת 2018 המשיך בנק ישראל במגמת רכישות מט"ח, בין היתר, על מנת לממן את השפעת התמורה ממכירת הגז על התחזקות השקל.

רביית בנק ישראל

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2018, נותרה הרביית יציבה בשיעור של 0.1%, על רקע האינפלציה הנמוכה. על פי הערכת מחלקת המחקר בבנק ישראל הרביית צפויה להיוותר ברמתה הנוכחית עד הרבעון השלישי של שנת 2018, לעלות לשיעור של 0.25% ברבעון הרביעי של שנת 2018 ולהמשיך לעלות לשיעור של 0.5% ברבעון השלישי של 2019.

הסביבה הגלובלית

סקירת קרן המטבע הבינלאומית, מחודש אפריל 2018, מעריכה כי הצמיחה העולמית החזקה ביותר מאז שנת 2011 תימשך גם בשנתיים הבאות. תחזית הצמיחה העולמית לשנת 2018 ולשנת 2019 עומדת על 3.9%. תחזית הצמיחה של ארה"ב לשנת 2018 הינה 2.9% ואילו תחזית הצמיחה לשנת 2019 הינה 2.7%.

שוקי ההון

בשוק ההון המקומי, במהלך הרבעון הראשון של שנת 2018 נרשמה מגמה שלילית במדדי המניות העיקריים: מדד ת"א 125 ירד בכ-3.9% ומדד ת"א 35 ירד בכ-4.9%. מדד האג"ח הכללי ירד בשיעור של כ-0.1%.

במחזורי המסחר היומיים הממוצעים נרשמו עליות במדדי מניות ת"א 35 ובמדדי האג"ח, וירידות במדד ת"א 125.

מדד ה-S&P 500 ירד בכ-1.2% במהלך הרבעון הראשון של שנת 2018. באירופה, ירד מדד היורוסטוקס 600 בכ-4.7%, ומדד המדינות המתפתחות (מדד ה-EM-MSCI) עלה בכ-1.1%.

לפרטים נוספים, ראה התפתחויות עיקריות בארץ ובעולם, לפרק ממשל תאגיד, פרטים נוספים.

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות, וברווח כולל אחר

רווח ורווחיות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בשלושת החודשים הראשונים של השנה ב-137 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-166 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 17.5%.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק (על בסיס שנתי) עמדה בתקופה ינואר-מרס 2018 על שיעור של 7.2%, בהשוואה ל-9.3% בתקופה המקבילה אשתקד ול-9.1% בכל שנת 2017.

תמצית דוח רווח והפסד

לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 במרס			
שינוי	2017	2018	
ב-%		במיליוני ש"ח	
8.7	574	624	רווח מימוני, נטו ⁽¹⁾
(20.6)	34	27	הוצאות בגין הפסדי אשראי
10.6	540	597	רווח מימוני, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
1.2	334	338	עמלות
(45.2)	42	23	הכנסות אחרות
12.7	654	737	הוצאות תפעוליות ואחרות
(15.6)	262	221	רווח לפני מסים
(15.5)	97	82	הפרשה למסים על הרווח
(40.0)	10	6	חלק הבנק ברווחי חברה כלולה לאחר השפעת המס
			רווח נקי:
(17.1)	175	145	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(11.1)	(9)	(8)	רווח המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(17.5)	166	137	המיוחס לבעלי מניות הבנק
9.3%		7.2%	תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק

(1) סעיפי רווח והפסד לעיל הוצגו במתכונת שונה מתמצית דוח רווח והפסד באופן המאפשר ניתוח טוב יותר של התוצאות הפיננסיות. השינוי בא לידי ביטוי באמצעות מיון של הכנסות מימון שאינן מרבית מסעיף הכנסות שאינן מרבית לרווח המימוני נטו.

רווחיות בניטרול רכיבים מסויימים

לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 במרס			
שינוי	2017	2018	
ב-%		במיליוני ש"ח	
(17.5)	166	137	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק - כפי שדווח
			בניטרול ⁽¹⁾
	-	(13)	רווח ממכירת נכס הנדל"ן בשוויץ
	(28)	-	רווח ממכירת בנין משרדים בת"א
	-	29	הפרשה לתביעות עובדי הבנק למענק
	-	16	הפרשה להוצאות בגין מהלכי התייעלות בחברה מאוחדת
22.5	138	169	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בניטרול הרכיבים לעיל
7.7%		9.0%	תשואה

(1) ראו להלן פרטים בדבר הרכיבים שנוטרלו.

פרטים בדבר הרכיבים שנוטרלו

רווח ממכירת נכס הנדל"ן בשווייץ - ביום 14 במרס 2018 הושלמה מכירת נכס הנדל"ן שהיה בבעלות פיבי שווייץ בע"מ, הרווח מהמכירה בסך של 19 מיליון ש"ח נכלל בהכנסות אחרות.

רווח ממכירת בנין משרדים בת"א - ביום 30 במרס 2017 הושלמה מכירת זכויות החכירה של הבנק בשטחים בבנין משרדים בת"א. הרווח מהמכירה בסך של 41 מיליון ש"ח נכלל בתקופה המקבילה אשתקד בהכנסות אחרות.

הפרשה לתביעת עובדי הבנק למענק - ראה "מערכת יחסי העבודה" בפרק ממשל תאגידי.

הפרשה להוצאות בגין מהלכי התייעלות בחברה מאוחדת - ראה "מערכת יחסי העבודה" בפרק ממשל תאגידי.

התפתחות ההכנסות וההוצאות

הרווח המימוני נטו

בכדי לנתח את הרווח מפעילות מימון יש לכלול ברווח בנוסף להכנסות והוצאות מימון שאינן מרבית. הכנסות אלה כוללות את הכנסות המימון בגין מכשירים נגזרים המהווים חלק אינטגרלי מניהול החשיפות של הבנק. ההכנסות ממכשירים נגזרים כוללות, בין היתר, את השפעות ערך הזמן על השווי ההוגן של נגזרים, המהווים חלק בלתי נפרד מניהול סיכונים הרבית בבנק ואת השפעת שיעור עליית המדד הידוע על נגזרים, המהווה חלק בלתי נפרד מניהול החשיפה למדד המחירים לצרכן.

להלן הרכב הרווח המימוני, נטו

2018 רבעון ראשון	2017 רבעון רביעי	2017 רבעון שלישי	2017 רבעון שני	2017 רבעון ראשון	
654	696	615	753	640	הכנסות רבית
70	104	50	170	78	הוצאות רבית
584	592	565	583	562	הכנסות רבית, נטו
40	12	38	21	12	הכנסות מימון שאינן מרבית
624	604	603	604	574	סך הרווח המימוני, נטו

להלן ניתוח של סך הרווח המימוני, נטו

2018 רבעון ראשון	2017 רבעון רביעי	2017 רבעון שלישי	2017 רבעון שני	2017 רבעון ראשון	
618	606	590	591	564	רווח מפעילות שוטפת
1	1	1	3	(1)	התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים
1	1	8	7	3	הכנסות ממימוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב
4	(4)	4	3	8	רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות
624	604	603	604	574	רווח מימוני, נטו

ברווח המימוני מפעילות שוטפת חל גידול בשיעור של 9.6%, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. גידול זה נובע בעיקר מגידול בהיקפי האשראי לציבור.

להלן נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית:

לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 במרס		
2018	2017	
באחוזים		
2.21	2.25	שיעור ההכנסה על נכסים נושאי רבית
0.39	0.44	שיעור ההוצאה על התחייבויות נושאות רבית
1.82	1.81	פער הרבית הכולל
1.97	1.98	יחס בין הכנסות מרבית נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הרבית

למידע נוסף בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית של הבנק והחברות מאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות רבית, ראה נספח 1 לפרק ממשל תאגידי.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2018 ב-27 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-34 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור עמד על שיעור של 0.13%, בהשוואה לשיעור של 0.18% בתקופה המקבילה אשתקד ו-0.15% בשנת 2017 כולה.

להלן פרטים לגבי ההוצאות בגין הפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים:

לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 במרס		
2017	2018	
במיליוני ש"ח		
63	55	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(60)	(54)	קיטון בהוצאה הפרטנית וגביית חובות שנמחקו חשבונאית
3	1	הוצאה פרטנית, נטו בגין הפסדי אשראי
31	26	הוצאה קבוצתית בגין הפסדי אשראי
34	27	סך כל ההוצאות בגין הפסדי אשראי
		מזה:
27	13	הוצאות בגין אשראי מסחרי
-	1	הוצאות בגין אשראי לדיור
7	13	הוצאות בגין אשראי פרטי אחר
0.02%	-	שיעור ההוצאה הפרטנית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾
0.16%	0.13%	שיעור ההוצאה הקבוצתית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾
0.18%	0.13%	שיעור סך כל ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾

(1) על בסיס שנתי.

למידע נוסף בדבר ההוצאות בגין הפסדי אשראי ראה פרק סקירת הסיכונים להלן.

ההכנסות מעמלות הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2018 ב-338 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-334 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 1.2%.

להלן התפלגות ההכנסות מעמלות:

לשלושת החודשים שנסתיימו ביום			
שינוי	31 במרס 2017	31 במרס 2018	
ב-%	במיליוני ש"ח		
(3.1)	64	62	ניהול חשבון
4.0	25	26	כרטיסי אשראי
5.2	154	162	פעילות בשוק ההון
-	4	4	טיפול באשראי
5.6	36	38	הפרשי המרה
(8.3)	24	22	עמלות מעסקי מימון
(11.1)	27	24	עמלות אחרות
1.2	334	338	סך כל העמלות

ההכנסות האחרות הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2018 ב-23 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-42 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון שנבע בעיקר מירידה ברווח ממימוש נכסים. ביום 30 במרס 2017 הושלמה מכירת זכויות החכירה של הבנק בשטחים בבניין משרדים בתל-אביב, בתמורה לסך של 84 מיליון ש"ח. הרווח ממכירת הזכויות הנ"ל נכלל בתקופה המקבילה אשתקד והסתכם ב-41 מיליון ש"ח לפני השפעת המס. ביום 14 במרס 2018 הושלמה מכירת נכס הנדל"ן, שהיה בבעלות פיבי שוויץ בע"מ, הרווח מהמכירה שנכלל בסעיף זה, הסתכם ב-19 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2018 ב-737 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-654 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 12.7%.
להלן פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות:

שינוי ב-%	שלושת החודשים שנסתיימו ביום		
	31 במרס 2017	31 במרס 2018	
	במיליוני ש"ח		
10.7	403	446	משכורות והוצאות נלוות
(3.0)	99	96	אחזקה ופחת בניינים וציוד
-	23	23	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
33.3	129	172	הוצאות אחרות
12.7	654	737	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות

משכורות והוצאות נלוות הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2018 ב-446 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-403 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 10.7%, המוסבר בעיקר מהפרשה לתביעות עובדי הבנק למענק עקב השלכות פסק דין שניתן בקשר לתביעת ועד המנהלים לתשלום מענק. בניטרול ההפרשה לתשלום מענק, המשכורות והוצאות נלוות מסתכמות ב-401 מיליון ש"ח, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד.

ההוצאות האחרות הסתכמו בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2018 ב-172 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-129 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 33.3%, שנבע בעיקר מהפרשה להוצאות בסך של 24 מיליון ש"ח בגין מהלכי התייעלות בחברה מאוחדת ומגידול בהפרשות בגין תביעות משפטיות.

ההפרשה למסים על הרווח הסתכמה ב-82 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-97 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. שיעור המס האפקטיבי הגיע ל-37.1%, בהשוואה לשיעור מס סטטוטורי בשיעור של 34.2%.

חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס הסתכם ב-6 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-10 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נובע מיישומו של הסכם הנפקה משותפת של כאל ושופרסל בע"מ ובפרט מגידול מהותי בהוצאות השיווק הכרוכות בהרכשת הלקוחות (ראה פרק חברות מוחזקות עיקריות להלן).

סך הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-113 מיליון ש"ח, סכום זה הושפע מהרווח הנקי לרבעון המיוחס לבעלי מניות הבנק בסך של 137 מיליון ש"ח, שקוזז בחלקו בהפסד כולל אחר בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי שוק בסך של 28 מיליון ש"ח.

המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

סך נכסי קבוצת הבנק ליום 31 במרס 2018 הסתכם ב-132,636 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-128,518 מיליון ש"ח ביום 31 במרס 2017 ול-135,717 מיליון ש"ח בסוף שנת 2017.

א. להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים:

שינוי	31 בדצמבר 2017	31 במרס 2018	
ב- %		במיליון ש"ח	
1.9	80,378	81,904	אשראי לציבור, נטו
2.3	10,238	10,471	ניירות ערך
(12.0)	39,186	34,481	מזומנים ופקדונות בבנקים
(1.4)	113,511	111,913	פקדונות הציבור
(5.1)	5,249	4,980	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
0.2	7,756	7,772	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק

ב. להלן ההתפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים:

שינוי	31 בדצמבר 2017	31 במרס 2018	
ב- %		במיליון ש"ח	
			מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים למעט נגזרים:
113.1	244	520	אשראי תעודות
6.8	7,369	7,869	ערבויות והתחייבויות אחרות
(5.2)	2,510	2,379	מסגרות לפעולה במכשירים נגזרים שלא נוצלו
0.2	10,432	10,454	מסגרות חו"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
3.9	7,327	7,611	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו ומסגרות להשאלת ניירות ערך
12.2	5,430	6,091	התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שעדיין לא ניתן והתחייבויות להוצאת ערבויות
4.8	33,312	34,924	סך הכל

מכשירים פיננסיים נגזרים:

31 בדצמבר 2017			31 במרס 2018			
ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	
					במיליון ש"ח	
17,003	231	235	18,773	229	270	חוזי רבית
64,837	482	494	62,025	311	487	חוזי מטבע
70,817	612	612	48,894	431	431	חוזים בגין מניות
1,502	1	1	106	1	1	חוזי סחורות ואחרים
154,159	1,326	1,342	129,798	972	1,189	סך הכל

האשראי לציבור, נטו ליום 31 במרס 2018 הסתכם ב-81,904 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-80,378 מיליון ש"ח בסוף שנת 2017, גידול בשיעור של 1.9%.

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך האשראי לציבור ליום			יתרה ליום			
31 בדצמבר 2017	31 במרס 2018	השינוי	31 בדצמבר 2017	31 במרס 2018		
%	%	במיליון ש"ח	%	במיליון ש"ח		
81.9	82.2	2.2	1,479	65,849	67,328	מטבע ישראלי
12.1	12.1	2.4	232	9,710	9,942	- לא צמוד
5.4	5.2	(3.3)	(144)	4,360	4,216	- צמוד למדד
0.6	0.5	(8.9)	(41)	459	418	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
100.0	100.0	1.9	1,526	80,378	81,904	פריטים לא כספיים
						סך הכל

אשראי לציבור, ברוטו לפי מגזרי פעילות פיקוחיים:

השינוי לעומת		יתרה ליום			
31 במרס 2017	31 בדצמבר 2017	31 במרס 2017	31 בדצמבר 2017	31 במרס 2018	
ב-%		במיליוני ש"ח			
(2.2)	-	18,191	17,785	17,789	עסקים גדולים
10.5	0.7	5,153	5,655	5,694	עסקים בינוניים
6.0	5.0	14,481	14,613	15,349	עסקים קטנים וזעירים
7.3	2.0	40,411	42,521	43,352	משקי בית
5.0	1.3	22,058	22,848	23,151	מזה: הלוואות לדיור
10.6	-	47	52	52	בנקאות פרטית
(5.2)	(13.7)	537	590	509	גופים מוסדיים
5.0	1.9	78,820	81,216	82,745	סך הכל
מזה: אשראי צרכני ללא הלוואות לדיור וכרטיסי אשראי					
10.8	2.4	15,247	16,491	16,894	משקי בית
23.5	-	17	21	21	בנקאות פרטית
10.8	2.4	15,264	16,512	16,915	סך הכל

סיכון האשראי הכולל לציבור מורכב מסיכון אשראי מאזני, הכולל את האשראי לציבור, השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים הנובעים ממכשירים נגזרים שנרכשו על ידי הציבור, ומסיכון אשראי חוץ מאזני, הכולל עסקאות במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, מסגרות אשראי בלתי מנוצלות והתחייבויות למתן אשראי.

סיכון האשראי הכולל לציבור, הסתכם ביום 31 במרס 2018 ב-118,466 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-115,924 מיליון ש"ח בסוף שנת 2017, גידול בשיעור של 2.2%.

להלן מידע לגבי התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק:

ליום 31 בדצמבר 2017			ליום 31 במרס 2018		ענף משק
שינוי	חלק הענף מסך סיכון האשראי	סיכון האשראי הכולל לציבור	חלק הענף מסך סיכון האשראי	סיכון האשראי הכולל לציבור	
%	%	במיליוני ש"ח	%	במיליוני ש"ח	
(7.8)	13.3	15,453	12.0	14,252	שירותים פיננסיים (כולל חברות אחזקה)
6.3	12.8	14,794	13.3	15,729	בינוי ונדל"ן
2.5	9.2	10,609	9.2	10,877	תעשייה
7.0	7.0	8,089	7.3	8,652	מסחר
2.4	47.5	55,118	47.6	56,422	לקוחות פרטיים, לרבות הלוואות לדיור
5.7	10.2	11,861	10.6	12,534	אחרים
2.2	100.0	115,924	100.0	118,466	סך הכל

להלן החלוקה הענפית של ששת הלווים הגדולים בקבוצה (לפי גודל חבות ברוטו לפני ניכוי בטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים):

ליום 31 במרס 2018				ענף משק	לווה מספר
סיכון אשראי מאזני*	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי כולל לאחר ניכויים מותרים		
במיליוני ש"ח					
1,237	107	1,344	623	שירותים פיננסיים	1.
1	641	642	642	תעשייה	2.
601	6	607	607	שירותים פיננסיים	3.
180	363	543	543	מסחר	4.
500	-	500	500	שירותים פיננסיים	5.
246	212	458	458	אספקת חשמל	6.

ליום 31 בדצמבר 2017				ענף משק	לווה מספר
סיכון אשראי מאזני*	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי כולל לאחר ניכויים מותרים		
במיליוני ש"ח					
1,398	231	1,629	696	שירותים פיננסיים	1.
901	5	906	906	שירותים פיננסיים	2.
655	1	656	39	שירותים פיננסיים	3.
166	466	632	632	תעשייה	4.
500	-	500	500	שירותים פיננסיים	5.
62	350	412	110	שירותים פיננסיים	6.

* כולל אשראי לציבור לאחר מחיקות חשבונאיות נטו, השקעה באגרות חוב ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.

ההשקעה בניירות ערך ליום 31 במרס 2018 הסתכמה ב-10,471 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-10,238 מיליון ש"ח בסוף שנת 2017, גידול בשיעור של 2.3%.

להלן הרכב התיק:

יתרה ליום		חלק מסך ניירות הערך		
31 במרס 2018	31 בדצמבר 2017	31 במרס 2018	31 בדצמבר 2017	
במיליוני ש"ח		%		
7,653	7,535	73.1	73.6	אגרות חוב ממשלתיות
598	631	5.7	6.2	אגרות חוב של בנקים ⁽¹⁾
807	790	7.7	7.7	קונצרני ומגובי נכסים
1,175	1,086	11.2	10.6	קונצרני ומגובי נכסים בערבות ממשלות
238	196	2.3	1.9	מניות ⁽²⁾
10,471	10,238	100.0	100.0	סך הכל

(1) היתרה כוללת גם אגרות חוב שהונפקו על ידי חברות הנפקה של בנקים.

כולל אגרות חוב של בנקים זרים במט"ח בבעלות ובערבות ממשלות זרות בסך של 399 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2017 - 462 מיליון ש"ח).

(2) ההשקעה במניות כוללת, בין היתר, השקעה בקרנות השקעה פרטיות בסך של 105 מיליון ש"ח, השקעה במניות במט"ח בסך של 93 מיליון ש"ח וכן השקעה במניות הנסחרות בבורסה בתל-אביב בסך של 26 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2017 - השקעה בקרנות השקעה פרטיות בסך של 98 מיליון ש"ח, השקעה במניות במט"ח בסך של 77 מיליון ש"ח וכן השקעה במניות הנסחרות בבורסה בתל-אביב בסך של 6 מיליון ש"ח).

להלן התפלגות תיק ניירות הערך לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך ניירות הערך		יתרה ליום			
31 בדצמבר 2017	31 במרס 2018	השינוי במיליוני ש"ח	31 בדצמבר 2017	31 במרס 2018	
%	%	%		במיליוני ש"ח	
25.8	27.7	10.1	2,639	2,905	מטבע ישראלי
10.0	9.3	(4.5)	1,021	975	- לא צמוד
62.3	60.7	(0.5)	6,382	6,353	- צמוד למדד
1.9	2.3	21.4	196	238	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
100.0	100.0	2.3	10,238	10,471	פריטים לא כספיים
					סך הכל

להלן פירוט המקורות לציטוטי המחירים המשמשים את הבנק לשם קביעת השווי ההוגן של ניירות הערך ליום 31 במרס 2018:

סך הכל	מחיר מצד נגדי לעסקה**	מחיר אינדיקטיבי*	מחיר מצוטט בשוק פעיל	
			במיליוני ש"ח	
238	109	22	107	מניות וקרנות השקעה פרטיות
3,292	-	-	3,292	אגרות חוב ממשלתיות במטבע ישראלי
588	-	235	353	אגרות חוב קונצרניות במטבע ישראלי
6,056	-	5,949	107	אגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח שאינן מגובות נכסים
297	-	297	-	אגרות חוב מגובות משכנתא (MBS)
10,471	109	6,503	3,859	סך הכל
100.0	1.0	62.0	37.0	% מהתיק

* מחיר אינדיקטיבי - אינדיקציה הנקבעת על ידי הבנק ואשר מבוססת בעיקר על ציטוטי מחיר המתקבלים מגופים חיצוניים, אשר התמחותם בכך, והיתרה מבוססת על מודלים פינמיים שנקבעו על ידי הבנק.

** מחיר מצד נגדי לעסקה - ציטוט מחיר המתקבל מהגורם מולו בוצעה העסקה. לגבי קרנות השקעה פרטיות, בחינת הצורך בביצוע הפרשה לירידת ערך מתבססת על הדוחות הכספיים שלהן.

להלן פירוט נוסף לאגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח שאינן מגובות בנכסים לפי מדינות/יבשות:

יתרה ליום			
31 בדצמבר 2017	31 במרס 2018		במיליוני ש"ח
2,737	3,237	ישראל (כולל ממשלת ישראל - 31.3.18 - 3,013 מיליון ש"ח; 31.12.17 - 2,533 מיליון ש"ח)	
1,944	1,412	ארצות הברית (כולל ממשלת ארצות הברית - 31.3.18 - 1,347 מיליון ש"ח; 31.12.17 - 1,801 מיליון ש"ח)	
157	83	צרפת	
211	27	בריטניה	
478	624	גרמניה (כולל ממשלת גרמניה או בערבותה - 31.3.18 - 624 מיליון ש"ח; 31.12.17 - 478 מיליון ש"ח)	
154	104	אירופה - אחרים* (31.3.18 - 2 מדינות; 31.12.17 - 3 מדינות)	
253	412	קנדה	
7	25	אוסטרליה	
141	132	המזרח הרחוק, וניו זילנד* ואחרים (31.3.18 - 4 מדינות; 31.12.17 - 5 מדינות)	
6,082	6,056	סך הכל	

יצוין כי בכל אחת מהמדינות (למעט ממשלת ישראל וממשלת ארצות הברית), אין מנפיק שיתרת אגרות החוב שלו עולה על 5% מההון המיוחס לבעלי מניות הבנק.

* לפריטים בדבר חשיפה כוללת למדינות זרות בכללן ספרד ואירלנד ראה פרק ניהול סיכונים אשראי להלן.

להלן פירוט נוסף לאגרות חוב קונצרניות במטבע ישראלי, לפי ענפי משק:

יתרה ליום		
31 בדצמבר 2017	31 במרס 2018	
במיליוני ש"ח		
35	37	שירותים פיננסיים
92	74	בנקים
47	49	תעשייה
150	138	חשמל ומים
128	140	בניה ונדל"ן
12	16	תקשורת ושירותי מחשב
42	47	מסחר
5	5	שירותים ציבוריים
64	68	תחבורה
15	14	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
590	588	סך הכל

להלן הרכב תיק אגרות החוב במט"ח בקבוצת הבנק:

- **אגרות חוב במט"ח וצמוד מט"ח שאינן מגובות נכסים** - מסתכמות ב-6,056 מיליון ש"ח (1,723 מיליון דולר) (כולל חברות זרות בסך של 1,472 מיליון ש"ח, אגרות חוב של חברות ישראליות במט"ח, שרובן נסחרות בחו"ל בסך של 224 מיליון ש"ח, אגרות חוב מדינת ישראל במט"ח בסך של 3,013 מיליון ש"ח ואגרות חוב ממשלתיות זרות בסך של 1,347 מיליון ש"ח). כל אגרות החוב הזרות הכלולות בתיק מדורגות בדירוג השקעה (Investment Grade) - מזה כ-98% בקבוצת דירוג A ומעלה, כאשר כ-2% מהחשיפה הינה למוסדות בנקאיים ופיננסיים מובילים במדינות OECD. תיק השקעה זה מפוזר כך שהחשיפה למנפיק יחיד (למעט ממשלת ישראל או ארצות הברית) אינה עולה על 6% מהיקף תיק אגרות החוב במט"ח. משך החיים הממוצע בתיק אגרות החוב הזרות במט"ח עומד על כ-4 שנים. יתרת הרווחים ברוטו שטרם מומשה (הכלולה בהון במסגרת התאמות לשווי הוגן בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה) ליום הדיווח בגין תיק זה עמדה על כ-27 מיליון ש"ח (כ-8 מיליון דולר), בהשוואה ל-63 מיליון ש"ח (כ-18 מיליון דולר) ליום 31 בדצמבר 2017.

- **אגרות חוב מגובות במשכנתאות (MBS - Mortgage Backed Securities)** - מסתכמות ב-297 מיליון ש"ח (85 מיליון דולר). מתוכן אגרות חוב בסך של 293 מיליון ש"ח (84 מיליון דולר) הונפקו על ידי חברה בבעלות מלאה של ממשלת ארה"ב (Ginnie Mae) והיתרה בסך של כ-4 מיליון ש"ח (1 מיליון דולר) הונפקה על ידי סוכנויות פדרליות בארה"ב Freddie Mac-I Fannie Mae.

להלן ניתוח רגישות ליום 31 במרס 2018 של השפעת שינויים בשערי הרבית על קצב הפרעונות המוקדמים והשווי ההוגן של תיק אגרות החוב מגובות המשכנתא (כולל גידור כלכלי של עסקאות החלפת רבית):

שינוי בקצב הפרעונות המוקדמים	שינוי בשווי ההוגן	
		בנקודות אחוז / במיליוני דולר
(1.7)	(6.4)	עלייה של 200 נקודות בסיס
(1.5)	(3.1)	עלייה של 100 נקודות בסיס
10.1	2.5	ירידה של 100 נקודות בסיס
24.0	3.8	ירידה של 200 נקודות בסיס

יתרת הרווחים, נטו (לפני השפעת המס) הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר, בגין הפער בין השווי ההוגן של ניירות ערך בתיק הזמין למכירה לבין עלותם המופחתת, ליום 31 במרס 2018 הסתכמה ב-26 מיליון ש"ח.

מזומנים ופקדונות בבנקים ליום 31 במרס 2018 הסתכמו ב-34,481 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-39,186 מיליון ש"ח בסוף שנת 2017, קיטון בשיעור של 12.0%.

פקדונות הציבור ליום 31 במרס 2018 הסתכמו ב-111,913 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-113,511 מיליון ש"ח בסוף שנת 2017, קיטון בשיעור של 1.4%.

להלן התפלגות תיק פקדונות הציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך פקדונות הציבור ליום		יתרה ליום			
31 בדצמבר 2017	31 במרס 2018	31 בדצמבר 2017	31 במרס 2018	השינוי	
%	%			במיליון ש"ח	במיליון ש"ח
76.9	77.4	87,253	86,590	(663)	מטבעי ישראל
5.3	5.3	6,037	5,977	(60)	- לא צמוד
17.4	16.9	19,755	18,924	(831)	- צמוד למדד
0.4	0.4	466	422	(44)	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
100.0	100.0	113,511	111,913	(1,598)	פריטים לא כספיים
					סך הכל

פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים:

השינוי לעומת		יתרה ליום			
31 בדצמבר 2017	31 במרס 2018	31 בדצמבר 2017	31 במרס 2018	31 במרס 2018	
%-ב					במיליון ש"ח
1.6	(18.2)	9,409	11,683	9,556	עסקים גדולים
-	(1.7)	5,218	5,309	5,219	עסקים בינוניים
(1.3)	4.0	16,264	15,439	16,050	עסקים קטנים וזעירים
2.9	1.9	45,944	46,371	47,268	משקי בית
3.5	(2.5)	7,560	8,028	7,827	בנקאות פרטית
19.2	(2.6)	21,803	26,681	25,993	גופים מוסדיים
5.4	(1.4)	106,198	113,511	111,913	סך הכל

תיקי ניירות הערך של לקוחות קבוצת הבנק

סך תיק ניירות הערך של לקוחות קבוצת הבנק ליום 31 במרס 2018 עמד על 327 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-328 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2017.

אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 31 במרס 2018 הסתכמו ב-4,980 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-5,249 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2017. קיטון בשיעור של 5.1%.

הון והלימות ההון

ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ביום 31 במרס 2018 ב-7,772 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-7,756 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2017, גידול בשיעור של 0.2%. לפרטים בדבר התפתחות הרווח הכולל האחר, ראה פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר.

הלימות ההון

יחסי הון מינימאליים

ביום 30 במאי 2013 פירסם בנק ישראל תיקון להוראות ניהול בנקאי תקין 201-205, 208, 211 ו-299 בנושא "מדידה והלימות ההון", אשר מאמצות את הוראות באזל. מועד יישומן לראשונה נקבע ליום 1 בינואר 2014, כאשר היישום היה באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 בנושא "מדידה והלימות ההון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר".

הוראות אלו כוללות דרישה לעמידה ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי של 9% ויחס הון כולל של 12.5% וזאת לגבי כל תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (כולל את הבנק).

ליחסי הון מינימאליים אלו מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיוור למועד הדיווח.

בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרשים על ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, לפני נתוני מועד הדיווח הינם 9.29%- ו-12.79% בהתאמה.

יעדי ההון הפנימיים כפי שנקבעו על ידי הדיקטוריון, ואשר לא יפחתו מאלה הרגולטוריים, הינם כדלקמן:

- במצב עסקים רגיל - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-9.3% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.79%.
- במצב קיצון - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-6.5% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-9.0%.

בהתאם להוראות המעבר, ההתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון וכן זכויות המיעוט שאינן כשירות להיכלל בהון הפיקוחי ינוכו מההון בהדרגה בשיעור של 20% בכל שנה, החל מיום 1 בינואר 2014 ועד ליום 1 בינואר 2018. מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי יוכרו עד לתקרה של 80% ביום 1 בינואר 2014 ובכל שנה עוקבת תופחת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. החל מיום 1 בינואר 2018 הסתיימו הוראות המעבר לניכויים מההון הרגולטורי והם עומדים על 100% ותקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עומדת על 40%.

התייעלות תפעולית

ביום 12 בינואר 2016, הופץ מכתב בנק ישראל בנושא התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל. לפי המכתב, דירקטוריון תאגיד בנקאי יתווה תכנית רב שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאי המכתב יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת התכנית לתקופה של חמש שנים בקו ישר.

ביום 17 בנובמבר 2016, אישר דירקטוריון הבנק את עדכון התכנית האסטרטגית של הקבוצה בהיבט מהלכי התייעלות שעלותה הוערכה בכ-207 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס). ללא ההקלה כאמור, יישום מהלכי התייעלות, נכון ליום 31 במרס 2018, היה מביא לקיטון של כ-0.13% ביחסי הלימות ההון.

יישום ההוראות

כאמור לעיל, הבנק מיישם את הוראות באזל לפי הוראות בנק ישראל.

במסגרת הנדבך הראשון, הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית לפי הוראות בנק ישראל לסיכונים האשראי, השוק והסיכונים התפעוליים. במסגרת הנדבך השני, הבנק נדרש לקיים תהליך פנימי להערכת נאותות ההון (תהליך ה-ICAAP). תהליך זה נועד להבטיח קיום רמה הולמת של אמצעים הוניים שתתמוך בכלל הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק. מסמך ה-ICAAP לנתוני 30 ביוני 2017 הוגש כנדרש לבנק ישראל. תשתית תהליך הנאותות ההונית שאושרה בבנק משמשת בסיס לתהליך הפנימי המבוצע בכל אחת מחברות הבנות הבנקאיות בארץ בהתאמות הנדרשות ועל בסיס פרופיל הסיכון הספציפי של כל חברה בת. חברות הבת הבנקאיות בארץ ביצעו את תהליך ה-ICAAP לנתוני ה-31 בדצמבר 2016 ונמצאות בשלבי ביצוע של התהליך לנתוני ה-31 בדצמבר 2017.

יתרה ליום		
31 בדצמבר 2017	31 במרס 2018	
8,033	7,958	1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
2,749	2,599	הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
10,782	10,557	הון רובד 2, לאחר ניכויים
		סך כל ההון הכולל
70,445	72,608	2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון
725	662	סיכון אשראי
6,201	5,732	סיכון שוק
77,371	79,002	סיכון תפעולי
		סך כל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון
10.38%	10.07%	3. יחס ההון לרכיבי סיכון
13.94%	13.36%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
9.30%	9.29%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
12.80%	12.79%	יחד הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
		יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 במרס 2018 עמד על 10.07%, בהשוואה ל-10.38% ליום 31 בדצמבר 2017. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון ליום 31 במרס 2018 עמד על 13.36%, בהשוואה ל-13.94% ליום 31 בדצמבר 2017.

ההון הכולל ליום 31 במרס 2018 הסתכם ב-10,557 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-10,782 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2017. הקיטון בבסיס ההון נבע בעיקר מקיטון בסך של 156 מיליון ש"ח במכשירים שהונפקו על ידי הבנק הכשירים להכללה בהון הפיקוחי, מדידינד ששולם בסך של 95 מיליון ש"ח ומהפסד כולל אחר בגין הצגת נירות ערך זמינים למכירה לפי שווי שוק בסך של 28 מיליון ש"ח. קיטון זה קוּדז בחלקו מהרווח לרבעון בסך של 137 מיליון ש"ח. נכסי הסיכון ליום 31 במרס 2018 הסתכמו ב-79,002 מיליון ש"ח בהשוואה ל-77,371 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017.

יחס הון כולל ויחס הון עצמי רובד 1 של חברות בת משמעותיות בהתאם להוראות בדבר "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון" (באזל):

31 בדצמבר 2017		31 במרס 2018	
		באחוזים	
			חברות בת משמעותיות
			בנק אוצר החייל בע"מ
11.01%	10.50%		יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
13.32%	12.56%		יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
			בנק מסד בע"מ
11.87%	11.86%		יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
12.95%	12.87%		יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון

יחס מינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים - ביום 28 באפריל 2015, פרסם המפקח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס המינוף. יחס המינוף מבוסס באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון עצמי רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. בהתאם להוראת תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד וזאת לגבי כל תאגיד בנקאי ששך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (כולל את הבנק). תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס מינוף מזערי החל מיום 1 בינואר 2018. יחס המינוף ליום 31 במרס 2018 עומד על 5.56%, בהשוואה ל-5.50% ליום 31 בדצמבר 2017.

מדיניות חלוקת דיבידנד

בהתאם למדיניות חלוקת הדיבידנד שאישר דירקטוריון הבנק (כפי שעודכנה ביום 9 ביוני 2015 וביום 14 באוגוסט 2017), הבנק יחלק כדיבידנד בכל שנה עד 50% מהרווח הנקי השנתי של הבנק הראוי לחלוקה, בכפוף לכך שיחסי ההון לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחתו מהיעדים הרגולטוריים ומהיעדים שנקבעו ושייקבעו על ידי דירקטוריון הבנק מעת לעת, בכפוף להוראות הדין ונוהל בנקאי תקין, וככל שלא יתרחשו שינויים לרעה ברווחי הבנק ו/או במצבו העסקי ו/או הכספי ו/או במצב המשק הכללי ו/או בסביבה החוקית. יובהר כי החל משנת 2017, הרווח הנקי השנתי מתייחס לרווח הנקי השנתי של השנה השוטפת.

אין באמור בהחלטה זו כדי לגרוע מסמכות הדירקטוריון לבחון מעת לעת את המדיניות, ולהחליט בכל עת, בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין החלות על הבנק, על שינוי המדיניות או שינוי שיעור הדיבידנד שיחולק בגין תקופה מסוימת או להחליט שלא לחלק דיבידנד כלל. מובהר בזאת כי כל חלוקה של דיבידנד תהיה טעונה אישור נפרד של הדירקטוריון, וכפופה לכל המגבלות החלות על הבנק בעניין חלוקת דיבידנד, ותפורסם בהתאם להוראות הדין, בצירוף כל הפרטים הנדרשים על פי דין.

יצוין כי חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה, בנוסף להוראות חוק החברות, למגבלות נוספות כמפורט בבאור 24א.ב' לדוחות הכספיים לשנת 2017.

להלן פרטים בדבר הדיבידנד שחולק על ידי הבנק משנת 2015:

יום ההכרזה	יום התשלום	סך הכל דיבידנד ששולם במיליוני ש"ח	דיבידנד למניה בש"ח
9 ביוני 2015	30 ביוני 2015	60	0.60
18 בנובמבר 2015	6 בדצמבר 2015	70	0.70
17 בנובמבר 2016	5 בדצמבר 2016	200	1.99
15 במרס 2017	2 באפריל 2017	70	0.70
23 במאי 2017	14 ביוני 2017	70	0.70
14 באוגוסט 2017	31 באוגוסט 2017	70	0.70
14 בנובמבר 2017	3 בדצמבר 2017	100	1.00
5 במרס 2018	21 במרס 2018	95	0.95

לאחר תאריך המאזן, ביום 28 במאי 2018, החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד במזומן לבעלי מניות הבנק בסך כולל של 60 מיליון ש"ח. המועד הקובע לעניין תשלום הדיבידנד יחול ביום 5 ביוני 2018 ויום התשלום יהיה ביום 13 ביוני 2018. סכום הדיבידנד הינו לפני כל מס, לרבות מס במקור שעל הבנק לנכות על פי כל דין.

מגזרי הפעילות הפיקוחיים

הדיווח על מגזרי פעילות הינו בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים. דיווח זה שונה במהותו ממגזרי הפעילות המשמשים את הבנק לפי גישת ההנהלה, אשר מפורטים בבאור 11א' לדוחות הכספיים. מגזרי הפעילות הפיקוחיים מדווחים במתכונת האחידה שקבע הפיקוח על הבנקים לכלל המערכת הבנקאית, והם מבוססים על מאפייני הלקוח, כגון: היקף תיק הנכסים - בהתייחס ללקוחות פרטיים, או המחזור העסקי - בהתייחס ללקוחות העסקיים. להגדרות המגזרים הפיקוחיים, ולפרטים בדבר עיקרי ההנחיות, האומדנים ועקרונות הדיווח, ראה באור 11 לדוחות הכספיים. לפירוט בדבר מגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה, ראה באור 11א' לדוחות הכספיים.

להלן תמצית התפתחות תוצאות הפעילות לפי מגזרים:

א. סך ההכנסות *

חלק המגזר מסך ההכנסות 31 במרס		שנתיים ביום 31 במרס		שלושת החודשים	
2017	2018	השינוי	2017	2018	
ב-%		ב-%	במיליוני ש"ח		
12.0	10.8	(7.0)	114	106	עסקים גדולים
5.6	6.1	13.2	53	60	עסקים בינוניים
23.0	23.6	6.4	218	232	עסקים קטנים וזעירים
40.2	42.6	9.9	382	420	משקי בית
2.5	2.4	-	24	24	בנקאות פרטית
5.8	6.1	9.1	55	60	גופים מוסדיים
10.9	8.4	(20.2)	104	83	ניהול פיננסי
100.0	100.0	3.7	950	985	סך הכל

ב. רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

שלושת החודשים שנתיים ביום 31 במרס		שנתיים ביום 31 במרס		שלושת החודשים	
2017	2018	2017	2018	2017	2018
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
46	38	10	17	46	38
10	17	19	22	10	17
19	22	12	(2)	19	22
12	(2)	4	5	12	(2)
4	5	9	11	4	5
9	11	66	46	9	11
66	46	166	137	66	46
166	137			166	137

* כולל הכנסות רבית נטו והכנסות שאינן מרבית.

ג. יתרות מאזניות ממוצעות*

% מסך כל הנכסים		סך כל הנכסים		לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 במרס	ש"ח	
31 במרס		השינוי				
2017	2018	2017	2018	במיליוני ש"ח		
ב-%	ב-%	ב-%				
14.0	12.6	(5.1)	18,026	17,107		עסקים גדולים
3.9	4.1	10.6	5,061	5,597		עסקים בינוניים
11.0	10.9	5.0	14,173	14,883		עסקים קטנים וזעירים
30.8	31.3	7.5	39,536	42,491		משקי בית
0.3	-	83.2)**	315	53		בנקאות פרטית
0.5	0.5	(7.3)	673	624		גופים מוסדיים
39.5	40.6	9.0	50,690	55,247		ניהול פיננסי
100.0	100.0	5.9	128,474	136,002		סך הכל

% מסך כל ההתחייבויות		סך כל ההתחייבויות			
31 במרס		לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 במרס			
2017	2018	השינוי	2017	2018	
ב-%	ב-%	ב-%	במיליוני ש"ח		
7.8	8.2	11.4	9,381	10,454	עסקים גדולים
4.5	4.0	(6.0)	5,376	5,055	עסקים בינוניים
13.9	12.5	(4.3)	16,746	16,024	עסקים קטנים וזעירים
38.0	36.5	1.6	45,853	46,587	משקי בית
6.8	6.0	(6.5)**	8,255	7,719	בנקאות פרטית
17.3	20.6	26.2	20,814	26,257	גופים מוסדיים
11.7	12.2	10.6	14,074	15,568	ניהול פיננסי
100.0	100.0	5.9	120,499	127,664	סך הכל

* היתרה הממוצעת של הנכסים וההתחייבויות בכל אחד ממגזרי הלקוחות משקפת את היתרה הממוצעת של האשראי לציבור ופקדונות הציבור בהתאמה.
 ** הירידה נובעת ממכירת הפעילות של פיבי שוויץ (ראה פרק חברות מוחזקות עיקריות להלן).

מגזרים עסקיים - מגזר העסקים הקטנים והזעירים, מגזר העסקים הבינוניים ומגזר העסקים הגדולים

להלן נתונים עיקריים אודות מגזרים עסקיים - עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל

לשלושת החודשים שנתיימו ביום 31 במרס 2017				לשלושת החודשים שנתיימו ביום 31 במרס 2018				
עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	סך הכל	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	סך הכל	
במיליוני ש"ח								
148	42	74	264	138	37	78	253	הכנסות רבית, נטו
84	18	32	134	80	16	36	132	הכנסות שאינן מרבית
232	60	106	398	218	53	114	385	סך הכנסות
19	1	(7)	13	25	12	(10)	27	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
176	30	52	258	160	25	48	233	הוצאות תפעוליות ואחרות
22	17	38	77	19	10	46	75	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
14,883	5,597	17,107	37,587	14,173	5,061	18,026	37,260	יתרה ממוצעת של נכסים
15,349	5,694	17,789	38,832	14,481	5,153	18,191	37,825	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
16,024	5,055	10,454	31,533	16,746	5,376	9,381	31,503	יתרה ממוצעת של התחייבויות
16,050	5,219	9,556	30,825	16,264	5,218	9,409	30,891	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים בתוצאות הפעילות בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2018, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד

סך כל הכנסות הרבית, נטו הסתכמו ב-264 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-253 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 4.3%. ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-258 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-233 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 10.7%, המוסבר בעיקר מגידול בהוצאות שכר הנובע מהפרשה לתביעות עובדי הבנק עקב השלכות פסק דין שניתן בקשר לתביעת ועד המנהלים ומחלק המגזר בסך ההפרשה בגין מהלכי התייעלות בחברה מאוחדת. בניטרול הפרשות אלו, סך ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-232 מיליון ש"ח, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזרים העסקיים הסתכם ב-77 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-75 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 2.7%.

האשראי לציבור ליום 31 במרס 2018 הסתכם ב-38,832 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-37,825 מיליון ש"ח ביום 31 במרס 2017, גידול בשיעור של 2.7%. פקדונות הציבור ליום 31 במרס 2018 הסתכמו ב-30,825 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-30,891 מיליון ש"ח ביום 31 במרס 2017, קיטון בשיעור של 0.2%.

אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית

להלן נתונים עיקריים אודות אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל

לשלושת החודשים שנתיים ביום 31 במרס 2017			לשלושת החודשים שנתיים ביום 31 במרס 2018			
משקי בית	בנקאות פרטית	סך הכל	משקי בית	בנקאות פרטית	סך הכל	
במיליון ש"ח						
274	8	282	274	8	282	הכנסות רבית, נטו
146	16	162	146	16	162	הכנסות שאינן מרבית
420	24	444	420	24	444	סך הכנסות
14	-	14	14	-	14	הוצאות בגין הפסדי אשראי
402	16	418	402	16	418	הוצאות תפעוליות ואחרות
(2)	5	3	(2)	5	3	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
42,491	53	42,544	42,491	53	42,544	יתרה ממוצעת של נכסים
43,352	52	43,404	43,352	52	43,404	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
46,587	7,719	54,306	46,587	7,719	54,306	יתרה ממוצעת של התחייבויות
47,268	7,827	55,095	47,268	7,827	55,095	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים בתוצאות הפעילות בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2018, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד

סך כל הכנסות הרבית, נטו הסתכמו ב-282 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-244 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 15.6% הנובע מגידול ביתרות האשראי.

ההכנסות שאינן מרבית הסתכמו ב-162 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-157 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-418 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-363 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 15.2%, המוסבר בעיקר מגידול בהוצאות שכר הנובע מהפרשה לתביעות עובדי הבנק עקב השלכות פסק דין שניתן בקשר לתביעת ועד המנהלים ומחלק המגזר בסך ההפרשה בגין מהלכי התייעלות בחברה מאוחדת. בניטרול הפרשות אלו, סך ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-378 מיליון ש"ח, גידול בשיעור של 4.1%, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק במגזר האנשים הפרטיים, הכולל את מגזר משקי הבית והבנקאות הפרטית הסתכם ב-3 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-15 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

האשראי לציבור ליום 31 במרס 2018 הסתכם ב-43,404 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-40,458 מיליון ש"ח ביום 31 במרס 2017, גידול בשיעור של 7.3%.

פקדונות הציבור ליום 31 במרס 2018 הסתכמו ב-55,095 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-53,504 מיליון ש"ח ביום 31 במרס 2017, גידול בשיעור של 3.0%.

מגזר ניהול פיננסי

סך כל ההכנסות המשויכות למגזר זה הסתכמו ב-83 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-104 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח הנקי במגזר הניהול הפיננסי הסתכם ב-46 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-66 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה ברווח הנקי, מוסברת בעיקר מקטיון ברווח הון ממכירת בנינים וצידוד שהסתכם ב-19 מיליון ש"ח, ברוטו לפני השפעת המס, בהשוואה ל-41 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

חברות מוחזקות עיקריות

השקעת הבנק בחברות המוחזקות בישראל ליום 31 במרס 2018 הסתכמה ב-2,483 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,458 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2017, גידול בשיעור של 1.0%.

חלקו של הבנק ברווח הנקי של החברות המוחזקות בארץ הסתכם ב-27 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-32 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

בנק אוצר החייל בע"מ (להלן - "אוצר החייל") - בו מחזיק הבנק 100.0% מהון המניות ומזכויות ההצבעה הינו בנק מסחרי הפועל באמצעות 46 סניפים ושלוחות.

השקעת הבנק באוצר החייל ליום 31 במרס 2018 הסתכמה ב-1,294 מיליון ש"ח. סך המאזן של אוצר החייל ליום 31 במרס 2018 הסתכם ב-21,958 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-21,274 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2017, גידול בשיעור של 3.2%. סך כל ההון של אוצר החייל ליום 31 במרס 2018 הסתכם ב-1,294 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,291 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2017, גידול בשיעור של 0.2%.

הרווח הנקי של אוצר החייל הסתכם ב-7.2 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-16.4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 56.1%.

הקיטון ברווח מוסבר בעיקר מהפרשה להוצאות בגין שינויי מבנה ארגוני. הפרשה זו קוזזה בחלקה ב:

א. גידול בהכנסות רבית, הנובע בעיקר מגידול בהיקף הפעילות שקוזז בגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי.

ב. גידול בעמלות הנובע בעיקר מעמלות בגין טיפול באשראי.

ג. קיטון בהוצאות בגין משכורות והוצאות נלוות, המשקף ירידה במספר העובדים.

תשואות הרווח הנקי עמדה על 2.2%, בהשוואה ל-5.5% בתקופה המקבילה אשתקד.

יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון עומד על 12.56%, בהשוואה ל-13.32% בסוף שנת 2017. יחס הון עצמי רובד 1 עומד על 10.50%, בהשוואה ל-11.01% בסוף שנת 2017.

בחודש מאי 2017 החליט דירקטוריון אוצר החייל, לאחר דיון במסמך שהוכן במסגרת תהליך הערכת נאותות ההון (תהליך ה-ICAAP) כי בשנת 2017 ועד לקבלת החלטה אחרת - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-9.3% ויחס ההון הכולל לא יפחת מן הדרישה הרגולטורית המסתכמת ביום 31 בדצמבר 2017 ב-12.53%.

ביום 14 בינואר 2018 הציע הבנק לכלל בעלי המניות באוצר החייל (שאינם הבנק), כולל חבר משרתי הקבע והגיימלאים בע"מ (להלן - "חבר") לרכוש את מניותיהם באוצר החייל, על סוגיהן השונים, במסגרת הליך לפי סעיף 341 לחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן - "חוק החברות"), וזאת במחיר כולל של כ-340 מיליון ש"ח, התואם את מחיר המימוש הקבוע בתנאי אופצית המכר (Put) שנתן הבנק לחבר על פי הסדרים משנת 2006, שעודכנו מעת לעת (להלן - "אופצית חבר").

במסגרת התהליך, הושלמה ביום 16 בינואר 2018 רכישת החזקות חבר על ידי הבנק ובעקבותיה פקעה אופצית חבר וביום 22 באפריל 2018 הושלמה רכישת מניותיהם של כלל בעלי מניות המיעוט באוצר החייל על ידי הבנק בהתאם להוראות סעיף 341 לחוק החברות, על פי המועדים והתנאים הקבועים בו ובעקבותיה הבנק מחזיק ב-100% מזכויות ההצבעה והזכויות בהון באוצר החייל.

בנק מסד בע"מ (להלן - "מסד") - בו מחזיק הבנק 51.0% מהון המניות ומזכויות ההצבעה, הינו בנק מסחרי הפועל באמצעות 21 סניפים ושלוחות. השקעת הבנק במסד ליום 31 במרס 2018 הסתכמה ב-310 מיליון ש"ח. סך המאזן של מסד ליום 31 במרס 2018 הסתכם ב-7,920 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-7,733 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2017, גידול בשיעור של 2.4%. סך כל ההון של מסד ליום 31 במרס 2018 הסתכם ב-607 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-592 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2017, גידול בשיעור של 2.5%.

הרווח הנקי של מסד הסתכם ב-16.0 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-11.5 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 39.1%. השינוי ברווח מוסבר בעיקר מגידול בהכנסות רבית הנובע בעיקר מעליה בהיקף האשראי לציבור.

חלק הבנק בתוצאות הפעילות של מסד, בניכוי הפחתת עודף עלות הרכישה הסתכם ב-6.0 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3.7 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

תשואות הרווח הנקי עמדה על 11.2%, בהשוואה ל-8.1% בתקופה המקבילה אשתקד. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון עומד על 12.87%, בהשוואה ל-12.95% בסוף שנת 2017. יחס הון עצמי רובד 1 עומד על 11.86%, בהשוואה ל-11.87% בסוף שנת 2017.

במסגרת תהליך ה-ICAAP לנתוני ה-31 בדצמבר 2016 נקבעו על ידי דירקטוריון מסד יעדי ההון המינימליים כדלקמן: יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת משיעור של 10.5% עד ליום 31 בדצמבר 2019, ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.85% עד ליום 31 בדצמבר 2019.

חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן - "כאל") - הבנק מחזיק 28.2% בהון ו-21.0% בזכויות ההצבעה בכאל. כאל עוסקת בשיווק ובתפעול של הנפקת כרטיסי אשראי וסליקת עסקאות בכרטיסי אשראי של המותג הבינלאומי "ויזה", משווקת ומפעילה את מערך כרטיסי אשראי של "דיינרס" באופן בלעדי בישראל ומשווקת באופן מצומצם בלבד גם כרטיסי אשראי של "מסטרקארד". השקעת הבנק בכאל ליום 31 במרס 2018 הסתכמה ב-571 מיליון ש"ח. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון עמד על 14.8%, בהשוואה ל-15.6% בסוף שנת 2017. חלק הבנק ברווחי כאל, לפני השפעת המס, הסתכם ב-7.0 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-12.7 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 44.9%. הקיטון ברווח מוסבר מיישומו של הסכם ההנפקה המשותפת של כאל ושופרסל בע"מ, ובפרט מגידול מהותי בהוצאות השיווק הכרוכות בהרכשת הלקוחות, בהוצאות התפעול הנלוות להן ובהוצאות הפסדי אשראי בגין הקצאת מסגרות שלא נוצלו. הוצאות אלה נבעו בעיקר מגיוס של למעלה מ-300 אלף כרטיסי אשראי המשתייכים למועדון הלקוחות המשותף לכאל ולשופרסל, ברבעון הראשון של השנה. ראה באור 9 באשר לבקשות לאישור תובענות ייצוגיות כנגד כאל, ובקשה לאישור תביעה נגזרת כנגד נושאי משרה ובעלי תפקיד בתקופה הרלוונטית.

פיבי שוויץ - ביום 19 בדצמבר 2016 חתמה פיבי שוויץ בע"מ, חברת בת של הבנק (להלן - "השלוחה") על הסכם למכירת פעילותה לצד שלישי (להלן - "ההסכם"). ביום 2 ביוני 2017 הועברה לרוכש, על פי ההסכם, פעילות השלוחה (שכללה את מרבית נכסי לקוחות השלוחה), כנגד תשלום ששולם לשלוחה על חשבון התמורה הכוללת, שנקבעה בהסכם. ביום 4 במרס 2018 הושלמה חתימת הצדדים על תיקון להסכם, לפיו תעמוד התמורה בגין מכירת פעילות השלוחה על סך כולל וסופי של כ-4.6 מיליון פרנק שוויצרי. כמו כן, על פי התיקון בוטלו חלק מההתחייבויות לשיפוי שניתנו בהסכם. יתרת התמורה שנכללה ברבעון הראשון של השנה במסגרת ההכנסות האחרות, הסתכמה ב-3 מיליון ש"ח. ביום 14 במרס 2018 הושלמה מכירת נכס הנדל"ן, שהיה בבעלות השלוחה. הרווח מהמכירה הסתכם ב-19 מיליון ש"ח, ברטו לפני השפעת המס. השלוחה סיימה את כל פעילותה הבנקאית וביום 28 בפברואר 2018 השיבה את רישיון הבנק שלה לרשויות הפיקוח בשוויץ והבנק פועל כעת לפירוקה. עם השבת רישיון הבנק של השלוחה, הבנק ערב להתחייבויותיה במסגרת ההסכם ובא במקומה בקשר עם התחייבויותיה על פי ההסכם ועדכנוו האמור לעיל.

סקירת הסיכונים

32	תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
34	סיכון אשראי
44	סיכון שוק
59	סיכון נזילות
59	סיכונים אחרים

סקירת הסיכונים

פרק זה נכתב בפירוט רב בדוחות הכספיים לשנת 2017. על כן, יש לקרוא את הפרק יחד עם פרק סקירת הסיכונים שפורסם בדוחות הכספיים לשנת 2017. מידע נוסף על הסיכונים ניתן למצוא בדוח על הסיכונים ובגילויים פיקוחיים נוספים באתר האינטרנט של הבנק.

כללי

- א. פעילותה של הקבוצה מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים בהם הינם: סיכוני האשראי, לרבות ריכוזיות (ענפי משק ולווים), סיכוני שוק, כאשר העיקרי בהם הינו סיכון הרבית, סיכוני נזילות, סיכונים תפעוליים, סיכוני ציות והלבנת הון, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי וסיכון מוניטין. כל הסיכונים העיקריים מנוהלים על ידי חברי הנהלה או בעלי תפקידים בכירים. בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל. במסגרת תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) הקבוצה מבצעת תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכוני נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.
- ב. מדיניות ניהול הסיכונים של הקבוצה מוכוונת להשגת היעדים האסטרטגיים שנקבעו, תוך טיפוח התמחויות בקבוצה, ניצול היתרונות למגוון וגודל, תוך שמירה על רמות הסיכון שאושרו ועל קיומם של מנגנוני ניהול, בקרה, ביקורת ודיווח נאותים.
- ג. תפיסת הסיכון הכוללת של הקבוצה עולה בקנה אחד עם המסגרת הרגולטורית שנקבעה על ידי המפקח על הבנקים ועל העקרונות המנחים (ה-Sound Practices) של וועדת באזל, המושתתת על העיקרון, כי לכל פעילות בנקאית הטומנת בחובה סיכון יוגדרו ויאופיינו: מדיניות ותיאבון סיכון, מגבלות לתחומים והגדרת היקף החשיפה, מעגלי בקרה וביקורת, מערכי דיווח ומנגנון לכימות הרווח, מדידתו ודיווח עליו על פי אמות מידה מקובלות.
- ד. ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים בקבוצה באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח, בקרה וביקורת, ומיושמים באמצעות שלושה קווי הגנה: קו ההגנה הראשון שמקיימים האחראים על יצירת הסיכון וניהולו, קו ההגנה השני שמקיימות יחידות הבקרה הבלתי תלויות בחטיבה לניהול סיכונים והחשבונאי הראשי וקו ההגנה השלישי שמקיימים מערך הביקורת הפנימית והחיצונית.
- ה. מנהל הסיכונים הראשי, רו"ח בנצי אדירי, חבר הנהלה ונושא באחריות לפונקציית ניהול הסיכונים ולמסגרת ניהול הסיכונים המקיפה לרוחב הארגון כולו.
- ו. האחראים על ניהול הסיכונים הינם:
 - רו"ח אילן בצרי, ראש החטיבה העסקית, משמש כמנהל סיכוני האשראי.
 - מר אבי שטרנשוס, ראש המערך הפיננסי, משמש כמנהל הסיכונים הפיננסיים.
 - מר יעקב קונורטוב משמש כמנהל סיכוני ציות במסגרת תפקידו כקצין הציות הראשי ובכלל זה, בין היתר, מנהל סיכוני איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, אכיפה פנימית בדיני ניירות ערך וסיכונים חוצי גבולות. כמו כן, מונה כ-Responsible officer הממונה על יישום הוראות ה-FATCA והסכם ה-QI.
 - מר יוסי לוי, ראש חטיבת משאבים, משמש כמנהל הסיכון האסטרטגי.
 - מר רון גריסר, מנכ"ל מתף - מיחשוב ותפעול פיננסי בע"מ משמש כמנהל סיכוני דו.
 - מר יהושע פלג, מנהל הגנת הסייבר ואבטחת מידע, משמש כמנהל סיכוני הסייבר.
 - עו"ד חביבה דהן, מנהלת מערך הייעוץ המשפטי, משמשת כמנהלת הסיכונים המשפטיים.
 - רו"ח נחמן ניצן, ראש חטיבת החשבונאי הראשי, משמש כמנהל סיכון המוניטין.
 - רו"ח בנצי אדירי, ראש החטיבה לניהול סיכונים, משמש כמנהל הסיכונים התפעוליים, כממונה על האכיפה הפנימית בניירות ערך וכמנהל ההמשכיות העסקית. בנוסף, מנהל הגנת הסייבר כפוף אליו מקצועית.
- ז. סיכונים נוספים כדוגמת סיכוני רגולציה וחקיקה מנוהלים ומפוקחים אף הם כחלק מהניהול העסקי הכולל ועל ידי חברי הנהלה וראשי המערכים בתחומים הנתונים לאחריותם.
- ח. ניהול הסיכונים מתבצע בכל חברה בת בנקאית בקבוצה בנפרד, על פי מדיניות שנקבעה בדירקטוריון החברה הבת המתבססת על מדיניות הקבוצה, ועל בסיס מתודולוגיית ניהול סיכון קבוצתית תוך שימת לב לאופי המיוחד של הפעילות בכל חברה בת. בכל חברה בת בנקאית מכהן מנהל סיכונים ראשי שכפוף למנכ"ל החברה הבת ומונחה מקצועית על ידי מנהל הסיכונים הראשי של הבנק.
- ט. מידי רבעון נכתב מסמך סיכונים על ידי החטיבה לניהול סיכונים, שהינה בלתי תלויה ביחידות נוטלות הסיכון. המסמך מוצג בפני הנהלת הבנק, הוועדה לניהול סיכונים ודירקטוריון הבנק.

י. במסגרת מסמך הסיכונים מוצגים כלל הסיכונים, שאליהם חשופה קבוצת הבנק במסגרת פעולותיה, תוך פירוט הממצאים ברמת הסיכון הספציפי וכן תוצאות תרחישי הקיצון שבוצעו.

במסמך מוצגת סקירת מנהל הסיכונים הראשי על מצב ניהול הסיכונים בקבוצה ועל אפקטיביות ואיכות ניהול הסיכונים. כמו כן, נסקרות בו עמידה בתיאבון הסיכון ביחס לסיכונים השונים והערכות הסיכון וכן טיפול החטיבה בתהליכים מרכזיים בסוגי הסיכונים השונים ופעולות מיוחדות, שננקטו על ידי החטיבה ברבעון הרלוונטי.

יא. הבנק גיבש מתווה תרחישי קיצון לבחינת הנאותות ההונית, במסגרתו נבחנת התממשות כלל הסיכונים המהותיים והשפעתם על בסיס ההון ויחס ההון לרכיבי סיכון. תרחישי הקיצון הינם צופי פני עתיד ומשמשים ככלי נוסף לניהול הסיכונים ולאנדיקציה באשר להון שיידרש לספיגת הפסדים במקרה של זעזועים גדולים. חשיבות תרחישי הקיצון באה לידי ביטוי גם בתהליכי תכנון ההון.

לתיאור תיאבון הסיכון והעקרונות לניהול הסיכונים ראה התייחסות במסגרת תיאור הסיכונים העיקריים שפורסם בדוחות הכספיים לשנת 2017.

למידע המפורט על סיכונים הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים - ראה בדוח על הסיכונים ובגילויים פיקוחיים נוספים באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון אשראי

חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים

ליום 31 במרס 2018, אין קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי סעיף 5 להוראה 313, עולה על 15% מהון הבנק, המחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין בדבר מדידה והלימות ההון.

איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

סך סיכון האשראי הבעייתי למרכיביו השונים, הכולל רכיבים חוץ מאזניים ליום 31 במרס 2018, הסתכם ב-1,613 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,642 מיליון ש"ח בסוף שנת 2017, קיטון בשיעור של 1.8%.

יחס סיכון האשראי הבעייתי לסיכון האשראי הכולל בגין הציבור בקבוצה ליום 31 במרס 2018, עמד על 1.4%, בדומה ליחס בסוף שנת 2017. 16.7% מסיכון האשראי הבעייתי בקבוצה משויכים לענף התעשייה, 12.9% לענף הנדל"ן, 23.6% לענף המסחר ו-32.6% לענף הלקוחות הפרטיים, לרבות הלוואות לדירור. יחס סיכון האשראי הבעייתי המאזני לסך האשראי לציבור עומד על 1.7%, בהשוואה ל-1.8% בסוף שנת 2017.

למידע נוסף בדבר איכות האשראי ראה באור 12.ב. (1) לדוחות הכספיים.

1. סיכון אשראי בעייתי

31 במרס 2018			31 במרס 2017			31 בדצמבר 2017		
מאזני	חוץ מאזני	סך הכל	מאזני	חוץ מאזני	סך הכל	מאזני	חוץ מאזני	סך הכל
במיליוני ש"ח								
524	105	629	749	143	892	547	118	665
155	5	160	235	19	254	157	5	162
718	106	824	764	71	835	745	70	815
1,397	216	1,613	1,748	233	1,981	1,449	193	1,642
231	-	231	201	-	201	230	-	230
סיכון אשראי פגום								
סיכון אשראי נחות								
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת								
סך סיכון אשראי בעייתי								
מזה: חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר								

31 במרס 2018			31 במרס 2017			31 בדצמבר 2017		
במיליוני ש"ח								
נכסים שאינם מבצעים			חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות רבית					
477	696	493						
נכסים פגומים מבצעים			חובות פגומים בארגון מחדש של חוב בעייתי שצוברים הכנסות רבית					
42	48	49	אגרות חוב פגומות שצוברות הכנסות רבית					
5	5	5	סך הכל נכסים פגומים מבצעים					
47	53	54						

לשלושת החודשים שנסתיימו ביום			לשנה שנסתיימה ביום		
31 במרס 2018			31 בדצמבר 2017		
במיליוני ש"ח					

* מזה: בגין חוב אחד בסך של כ-227 מיליון ש"ח, אשר סווג בשנת 2017 כחוב פגום בארגון מחדש ונגבה לאחר מכן.

לשנה שנסתיימה ביום	לשלושת החודשים שנסתיימו		
	31 במרס 2017	31 במרס 2018	
31 בדצמבר 2017			
0.95%	1.20%	0.91%	5. מדדי סיכון שיעור חובות פגומים או בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת האשראי לציבור מזה:
0.67%	0.94%	0.63%	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת האשראי לציבור
0.28%	0.26%	0.28%	שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת האשראי לציבור
1.42%	1.75%	1.36%	שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון האשראי הכולל בגין הציבור
0.15%	0.17%	0.13%	שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור*
0.18%	0.30%	0.08%	שיעור המחיקות, נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור*
1.03%	1.05%	1.02%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור
154.6%	111.2%	162.0%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום
108.5%	87.5%	112.1%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום בתוספת יתרת אשראי לציבור בפיגור של 90 יום או יותר
16.7%	31.1%	7.8%	שיעור המחיקות, נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור*

* על בסיס שנתי.

הירידה בשיעור יתרת האשראי הפגום מיתרת האשראי לציבור, וכן הירידה בשיעור סיכון האשראי הבעייתי בגין הציבור מסיכון האשראי הכולל בגין הציבור, נובעות מקיטון ביתרת האשראי הפגום, בעיקר כתוצאה מפרעונות של חובות וכן בעקבות מחיקות חשבונאיות.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק
(במיליוני ש"ח)

31 במרס 2018									
חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאדני (למעט נגזרים) (3)					סיכון אשראי כולל (1)				
הפסדי אשראי (4)									
ייתר ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבוניות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי (6)	מזה: חובות (2)	סך הכל	בעייתי (6)	דירוג ביצוע אשראי (5)	סך הכל
פעילות לווים בישראל									
ציבור - מסחרי									
5	(1)	(1)	5	9	445	560	9	529	564
-	-	-	-	-	48	65	-	143	143
134	3	(4)	141	269	7,144	10,034	269	9,719	10,287
78	4	8	52	113	4,251	9,976	114	9,759	10,047
24	-	-	91	94	5,123	5,563	94	5,439	5,677
7	-	1	4	6	783	1,210	6	1,333	1,396
191	-	10	153	380	6,958	8,545	380	7,989	8,652
12	1	1	9	26	810	973	26	901	988
14	(1)	(1)	10	30	828	1,017	35	1,023	1,120
10	1	(1)	15	28	1,443	2,304	28	2,162	2,408
23	-	(1)	1	23	7,302	9,911	23	13,222	13,266
14	1	2	11	32	1,748	2,668	32	2,504	2,696
12	-	1	27	63	2,003	2,627	63	2,487	2,646
524	8	15	519	1,073	38,886	55,453	1,079	57,210	59,890
116	-	1	10	169	23,151	24,733	169	24,191	24,733
268	10	13	87	357	19,951	31,661	357	30,055	31,689
908	18	29	616	1,599	81,988	111,847	1,605	111,456	116,312
-	-	-	-	-	292	292	-	549	549
-	-	-	-	-	677	677	-	7,621	7,620
908	18	29	616	1,599	82,957	112,816	1,605	119,626	124,481
פעילות לווים בחו"ל									
2	(2)	(2)	8	8	757	772	8	2,145	2,154
-	-	-	-	-	1,346	1,346	-	2,229	2,229
-	-	-	-	-	-	-	-	1,347	1,347
2	(2)	(2)	8	8	2,103	2,118	8	5,721	5,730
910	16	27	624	1,607	82,745	112,619	1,613	113,601	118,466
-	-	-	-	-	1,638	1,638	-	2,778	2,778
-	-	-	-	-	677	677	-	8,968	8,967
910	16	27	624	1,607	85,060	114,934	1,613	125,347	130,211

הערות בעמוד 39.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (המשך)
(במיליוני ש"ח)

31 במרס 2017									
חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)							סיכון אשראי כולל (1)		
הפסדי אשראי (4)									
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי (6)	מזה: חובות (2)	סך הכל	בעייתי (6)	דירוג ביצוע אשראי (5)	סך הכל
פעילות לווים בישראל									
ציבור - מסחרי									
10	-	-	7	25	432	547	25	505	548
-	-	-	-	1	54	67	1	151	153
134	19	4	137	346	7,381	10,090	346	9,683	10,351
89	2	1	89	128	3,783	9,669	129	9,341	9,720
22	(2)	(4)	74	82	4,608	5,134	82	5,027	5,240
5	-	-	1	3	700	959	3	1,481	1,549
180	20	18	184	452	7,322	8,575	452	7,860	8,681
11	8	1	7	23	778	937	23	868	954
14	1	2	11	33	759	942	38	977	1,052
12	-	(2)	18	31	1,328	2,337	31	2,339	2,435
36	1	7	228	266	7,283	9,687	266	12,829	13,220
13	1	2	7	24	1,658	2,540	24	2,405	2,580
9	(1)	(2)	20	49	1,868	2,458	49	2,335	2,493
535	49	27	783	1,463	37,954	53,942	1,469	55,801	58,976
113	2	-	11	158	22,058	23,176	158	22,609	23,176
245	7	7	85	346	18,150	29,435	346	27,765	29,459
893	58	34	879	1,967	78,162	106,553	1,973	106,175	111,611
-	-	-	-	-	670	670	-	1,181	1,181
-	-	-	-	-	648	652	-	10,003	10,003
893	58	34	879	1,967	79,480	107,875	1,973	117,359	122,795
פעילות לווים בחו"ל									
1	-	-	8	8	658	670	8	1,776	1,784
-	-	-	-	-	1,537	1,537	-	3,511	3,511
-	-	-	-	-	-	-	-	2,003	2,003
1	-	-	8	8	2,195	2,207	8	7,290	7,298
894	58	34	887	1,975	78,820	107,223	1,981	107,951	113,395
-	-	-	-	-	2,207	2,207	-	4,692	4,692
-	-	-	-	-	648	652	-	12,006	12,006
894	58	34	887	1,975	81,675	110,082	1,981	124,649	130,093
סך הכל									

הערות בעמוד 39.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (המשך)
(במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2017									
חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאדני (למעט נגזרים) (3)					סיכון אשראי כולל (1)				
הפסדי אשראי (4)									
יִתְרֵת ההִפְסָדָה לִהְפָסֵד אִשְׂרָאִי	מִחִיקוֹת חֲשׁוֹנוֹאִיּוֹת נָטוּ	הוֹצָאוֹת (הִכְנָסוֹת) בְּגִין הִפְסָדֵי אִשְׂרָאִי	פְּגוּם	בְּעִיִּיתִי (6)	מִזְהָ: חֻבּוֹת (2)	סך הכל	בְּעִיִּיתִי (6)	דִּירוֹג בִּיצוּעַ אִשְׂרָאִי (5)	סך הכל
פעילות לווים בישראל									
ציבור - מסחרי									
5	(1)	(5)	6	11	467	585	11	541	591
-	-	-	-	-	54	74	-	153	153
140	16	10	153	319	7,192	9,794	319	9,357	10,040
75	(8)	(24)	66	89	3,935	9,349	90	9,041	9,409
23	(6)	(6)	90	97	4,818	5,281	97	5,127	5,379
6	1	2	4	5	713	919	5	1,067	1,130
181	86	85	170	377	6,604	7,982	377	7,260	8,089
12	12	5	9	24	815	963	24	883	979
14	4	4	10	31	811	1,004	36	1,005	1,104
12	(5)	(7)	17	38	1,197	2,132	38	2,052	2,239
25	-	(5)	1	18	8,020	10,592	18	14,271	14,446
14	1	3	11	33	1,704	2,582	33	2,409	2,614
10	1	-	19	56	1,869	2,529	56	2,410	2,549
517	101	62	556	1,098	38,199	53,786	1,104	55,576	58,722
115	1	1	7	172	22,848	24,046	172	23,524	24,046
265	43	63	89	358	19,432	31,047	358	29,474	31,072
897	145	126	652	1,628	80,479	108,879	1,634	108,574	113,840
-	-	-	-	-	1,305	1,305	-	1,585	1,585
-	-	-	-	-	675	677	-	7,093	7,093
897	145	126	652	1,628	82,459	110,861	1,634	117,252	122,518
פעילות לווים בחו"ל									
2	(5)	(5)	8	8	737	753	8	2,075	2,084
-	-	-	-	-	1,320	1,320	-	2,319	2,319
-	-	-	-	-	-	-	-	1,932	1,932
2	(5)	(5)	8	8	2,057	2,073	8	6,326	6,335
899	140	121	660	1,636	81,216	109,632	1,642	110,649	115,924
-	-	-	-	-	2,625	2,625	-	3,904	3,904
-	-	-	-	-	675	677	-	9,025	9,025
899	140	121	660	1,636	84,516	112,934	1,642	123,578	128,853

הערות בעמוד 39.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (המשך) (במיליוני ש"ח)

הערות:

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 85,060 מיליון ש"ח, 10,233 מיליון ש"ח, 637 מיליון ש"ח, 1,189 מיליון ש"ח ו-33,092 מיליון ש"ח, בהתאמה (31.3.17 - 81,675 מיליון ש"ח, 14,493 מיליון ש"ח, 492 מיליון ש"ח, 1,340 מיליון ש"ח ו-32,093 מיליון ש"ח, בהתאמה. 31.12.17 - 84,516 מיליון ש"ח, 10,042 מיליון ש"ח, 813 מיליון ש"ח, 1,342 מיליון ש"ח ו-32,140 מיליון ש"ח, בהתאמה).
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 302 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 198 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה (31.3.17 - 250 מיליון ש"ח ו-667 מיליון ש"ח, בהתאמה. 31.12.17 - 293 מיליון ש"ח ו-225 מיליון ש"ח, בהתאמה).
- (8) יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיור בסך 2,772 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה (31.3.17 - 2,298 מיליון ש"ח, 31.12.17 - 2,500 מיליון ש"ח).

ניהול סיכוני אשראי צד נגדי

חשיפת האשראי הנוכחית לצדדים נגדיים שהינם מוסדות פיננסיים זרים

רוב חשיפת האשראי של קבוצת הבנק כלפי מוסדות פיננסיים זרים הינה כלפי בנקים, כאשר מרבית החשיפה הינה כלפי המערכת הבנקאית במערב אירופה ובצפון אמריקה. החשיפה למוסדות פיננסיים אחרים זניחה.

חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾ על בסיס מאוחד

31 בדצמבר 2017			31 במרס 2018			דירוג אשראי חיצוני
סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾ במיליון ש"ח	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾ במיליון ש"ח	
745	3	742	802	-	802	AAA עד AA-
1,158	36	1,122	1,146	23	1,123	A+ עד A-
36	10	26	16	10	6	BBB+ עד BBB-
111	-	111	42	-	42	BB+ עד B-
3	3	-	3	3	-	ללא דירוג
2,053	52	2,001	2,009	36	1,973	סך הכל חשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים
-	-	-	-	-	-	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾

הערות:

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים הללו.
- (2) פקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי, לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.
- (4) סיכון אשראי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (5) לצורך דירוג המוסדות הפיננסיים, הבנק עשה שימוש בדירוגים שנקבעו לצורך יישום הגישה הסטנדרטית של באזל. הבנק משתמש בדירוג של סוכנות S&P לדירוג המוסדות הפיננסיים הזרים אליהם קיימת חשיפת אשראי. אולם כאשר אין דירוג מסוכנות S&P משתמש הבנק בדירוג מסוכנויות אחרות.

הערות כלליות:

- א. חשיפות האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשה בגין הפסדי אשראי.
- ב. חשיפות האשראי אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות ואינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים.
- ג. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים) ראה באור 10 לדוחות הכספיים. סיכון האשראי החוץ מאזני בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים שבוצעו עם מוסדות פיננסיים זרים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה הסתכם ליום 31 במרס 2018 ב-237 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2017 - 280 מיליון ש"ח).

התיאבון לסיכון המידתי שהוגדר על ידי דירקטוריון הבנק מקבל ביטוי בהתפלגות חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים אשר רובה ככולה הינה מול מוסדות המדורגים בדירוגים גבוהים.

עיקר חשיפת האשראי הנוכחית של הקבוצה (97%) מיוחסת למוסדות פיננסיים זרים מובילים במדינות OECD, המדורגים בקבוצות הדירוג AAA עד AA- כאשר 40% מסך החשיפה מדורג בטווח שבין AAA עד AA-.

סיכון האשראי המאזני של הקבוצה למוסדות פיננסיים זרים כולל השקעה של כ-125 מיליון ש"ח באגרות חוב במט"ח. תיק אגרות החוב, הכלול בחשיפה למוסדות פיננסיים זרים, מפוזר וכולל בדירוג השקעה (Investment Grade) A- ומעלה. משך החיים הממוצע של התיק עומד על כ-3 שנים.

בנוסף, כולל סיכון האשראי המאזני פקדונות שהופקדו בבנקים זרים בהיקף של כ-1.6 מיליארד ש"ח בעיקר לתקופה קצרה של יום עד שבוע.

ליום 31 במרס 2018, אין מדינה בה קיימת לקבוצת הבנק חשיפת אשראי העולה על 15% מבסיס ההון של הבנק, שהסתכם ב-1,584 מיליון ש"ח (כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 202 בדבר רכיבי ההון).

חשיפה למדינות זרות

החשיפה המאזנית למדינות זרות כוללת פקדונות, אגרות חוב, אשראי לציבור ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים.
החשיפה החוץ מאזנית כוללת ערבויות, סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ומסגרות לא מנוצלות.

א. מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות⁽¹⁾ ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך⁽⁵⁾ (במיליוני ש"ח)

31 במרס 2018												
חשיפה מאזנית(2)												
חשיפה מאזנית של חברות מאוחדות של הבנק במדינות זרות לתושבים מקומיים												
חשיפה מאזנית מעבר לגבול												
לממשלות(4)												
לפני ניכוי התחייבויות מקומיות												
ניכוי בגין התחייבויות מקומיות												
נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות												
סך כל החשיפה המאזנית												
סיכון אשראי מאזני בעייתי												
חובות פגומים												
סך חשיפה חוץ מאזנית												
מזה סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי												
חשיפה מאזנית מעבר לגבול(2)												
חשיפה מאזנית מעבר לגבול(2)												
1,640	726	508	-	-	-	-	81	1	82	2,421	1,329	1
-	1	6	-	-	-	-	7	2	-	-	-	-
-	3	9	-	-	-	-	12	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
1	1,329	2,421	82	1	81	3,832	23	-	457	-	3,209	542
1,641	2,059	2,946	82	1	81	6,727	32	-	546	-	5,639	1,007
-	1	227	-	-	-	228	9	-	79	-	210	18

31 במרס 2017													
חשיפה מאזנית ⁽²⁾													
חשיפה מאזנית של חברות מאוחדות של הבנק במדינות זרות לתושבים מקומיים													
חשיפה מאזנית מעבר לגבול													
לממשלות ⁽⁴⁾													
לפני ניכוי התחייבויות מקומיות													
ניכוי בגין התחייבויות מקומיות													
נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות													
סך כל החשיפה המאזנית													
סיכון אשראי מאזני בעייתי													
חובות פגומים													
סך חשיפה חוץ מאזנית													
מזה סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי													
חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁽²⁾													
חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁽²⁾													
427	3,349	-	97	-	2	3,776	-	-	-	485	1,090	2,201	מרוצות הברית
1	11	-	15	-	-	12	-	-	-	9	3	-	ספרד
2	103	-	3	-	-	105	-	-	-	30	1	74	מיטליה
1	11	-	1	-	-	12	-	-	-	12	-	-	מירלנד
-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	וון
-	2	-	-	-	-	2	-	-	-	2	-	-	פורטוגל
822	3,180	-	685	2	13	4,225	223	28	251	1,887	2,079	36	מדינות אחרות
1,253	6,657	-	801	2	15	8,133	223	28	251	2,426	3,173	2,311	סך כל החשיפות למדינות זרות
19	260	-	118	-	-	279	-	-	-	202	77	-	סך כל החשיפות למדינות זרות

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

(2) סיכון אשראי מאזני וחשף מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(4) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

(5) ניתן מידע גם בדבר כל החשיפות למדינות פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד.

ב. מידע בדבר מדינות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% לבין 20% מההון, לפי הנמוך (במיליוני ש"ח)

ג. מידע בדבר חשיפה מאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות (במיליוני ש"ח)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			
פורטוגל	פוארטו ריקו	ונצואלה	
2	2	2	סכום החשיפה בתחילת השנה
-	-	-	שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר
-	2	-	חשיפות שהתווספו
2	4	2	סכום החשיפה בסוף השנה

סיכונים בתיק ההלוואות לדיור

פעילות המשכנתאות בקבוצת הבנק

בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2018 העמיד הבנק משכנתאות לציבור, בניטרול מיחזורים, בסכום כולל של 1,008 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-982 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 2.6%. נתונים אלה כוללים הלוואות לדיור ממקורות הבנק (ללא אשראי מכספי אוצר) בסך של 1,004 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-981 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 2.3%. סך כל המיחזורים של הלוואות לדיור הנובעים מפרעונות מוקדמים בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2018 הסתכם ב-86 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-44 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 95.5%.

תיק ההלוואות לדיור בבנק בלבד ליום 31 במרס 2018 הסתכם ב-23,041 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-21,937 מיליון ש"ח ביום 31 במרס 2017, גידול בשיעור של 5.0%.

מדיניות האשראי של הקבוצה בתחום המשכנתאות

על רקע הסיכון בו פועלת מערכת הבנקאות הישראלית בתחום האשראי למשכנתאות וכן על רקע השינויים וההתפתחויות בשוק האשראי לדיור והוראות המפקח על הבנקים, נוקט הבנק במדיניות אשראי מידתית המאפשרת על ידי דירקטוריון הבנק ונבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ, שינויים ברגולציה וכיו"ב. מדיניות זו באה לידי ביטוי בבחינת שיעור המימון, שיעור ההחזר מהכנסת הלוואה ויכולת עמידה בהחזרים שוטפים גם בתרחישים של שינוי רבית. כמו כן, קיימות מגבלות בדבר השיעור המקסימלי של רכיב הרבית המשתנה בתמהיל ההלוואה ובדבר גודל הלוואה ללווה יחיד. הבנק נוקט משנה זהירות בנכסים בהם המצב הרישומי מורכב תוך מתן משקל יתר לטיב הלקוח ושיעור המימון. הבנק מעניק אשראי לקבוצות רכישה ומתמקד בקבוצות הבונות באזורי ביקוש ובקבוצות בהן המארגן הינו בעל ניסיון מוכח בתחום. ככלל, הבנק מקיים, מעבר לבדיקות הנעשות באופן שוטף, דיון תקופתי בכל תיקי קבוצות הרכישה, בוחן את מצב הפרויקטים ובודק אם נדרשת הפרשה להפסדי אשראי בגין קבוצות הרכישה, מעבר לסיכון האשראי הפרטני של כל חבר בקבוצה.

הבנק מקפיד לתמחר כל עסקה בהתאם לסיכון ולריתוק ההון הנדרש באמצעות כלים לחישוב התשואה.

הבנק מבצע בקרה חודשית אחר התפתחות מאפייני סיכון, ביניהם: שיעור מימון, יחס החזר מהכנסה, מטרת ההלוואה וכדומה.

שיעור המימון

אחד הפרמטרים המרכזיים המשמשים את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לדיור הינו שיעור המימון (Loan To Value), המחושב על פי הוראת הפיקוח על הבנקים מס' 876 - דוח על הלוואות לדיור והינו היחס בין סכום האשראי לבין שווי הנכסים המשמשים לביטחון במועד אישור ההלוואה. יצוין כי עליית שווי נכס כשלעצמה אינה מהווה אירוע לחישוב מחדש של LTV ואילו בעת מתן אשראי נוסף בביטחון אותו נכס ניתן לחשב LTV בהתייחס לשמאות עדכנית.

תיק ההלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 31 במרס 2018 כולל כ-72% אשראי שניתן עם שיעור מימון עד 60%, בהשוואה ל-71% ב-31 במרס 2017. כ-95% מסך האשראי ניתן בשיעור מימון של עד 75%, בדומה ל-31 במרס 2017.

ביצועי ההלוואות לדיור ממקורות הבנק בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2018 כוללים כ-74% אשראי שניתן עם שיעור מימון של עד 60%, בהשוואה ל-77% בתקופה המקבילה אשתקד. כל הביצועים ניתנו בשיעור מימון של עד 75%, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד.

שיעור ההחזר מהכנסה

פרמטר מרכזי נוסף המשמש את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לדיור הינו שיעור ההחזר מהכנסת הלוואה. יחס זה מאפשר לבנק להעריך את יכולתו של לווה לעמוד בהחזרי ההלוואה השוטפים כסדרם מתוך הכנסתו הקבועה כפי שהיתה במועד מתן ההלוואה.

תיק ההלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 31 במרס 2018 כולל כ-79% אשראי שניתן עם שיעור החזר מהכנסה של עד 35%, בדומה ל-31 במרס 2017. כ-90% מהאשראי ניתן ללווים עם שיעור החזר מהכנסה של עד 50%, בדומה ל-31 במרס 2017.

ביצועי ההלוואות לדיור ממקורות הבנק בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2018 כוללים כ-81% אשראי שניתן עם שיעור החזר מהכנסה של עד 35%, בהשוואה ל-83% בתקופה המקבילה אשתקד. כ-89% מהאשראי ניתן ללווים עם שיעור החזר מהכנסה של עד 50%, בהשוואה ל-90% בתקופה המקבילה אשתקד.

הלוואות ברבית משתנה

תיק ההלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 31 במרס 2018 כולל שיעור של 62% אשראי שניתן ברבית משתנה ומסתכם לסך של 14,344 מיליון ש"ח. ביצועי ההלוואות לדיור ממקורות הבנק בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2018 כוללים סך של 332 מיליון ש"ח ברבית משתנה עד חמש שנים, המהווים 33% מסך הביצועים וסך של 228 מיליון ש"ח ברבית משתנה כל חמש שנים, המהווים 23% מסך הביצועים.

הלוואות ארוכות טווח

תיק ההלוואות לדירור ממקורות הבנק ליום 31 במרס 2018 כולל כ-61% אשראי אשר תקופת פירעונו למועד הדיווח היא עד 20 שנה ומסתכם לסך של 14,085 מיליון ש"ח.

ביצועי ההלוואות לדירור ממקורות הבנק בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2018 כוללים כ-46% אשראי אשר תקופת פירעונו למועד הדיווח היא עד 20 שנה ומסתכמים לסך של 464 מיליון ש"ח.

להלן נתונים על התפתחות תיק ההלוואות לדירור בבנק בלבד לפי מגזרי הצמדה (ללא אשראי מכספי אוצר ולאחר ניכוי הפרשה להפסדי אשראי):

למטרת מגורים											
סך הכל	מגזר לא צמוד	מגזר צמוד מדד		מגזר צמוד מט"ח		מגזר צמוד דירת מגורים		מגזר צמוד סך הכל		מגזר צמוד דירת מגורים	
		מגזר צמוד מדד		מגזר צמוד מט"ח		מגזר צמוד דירת מגורים		מגזר צמוד סך הכל		מגזר צמוד דירת מגורים	
		רביית קבועה	רביית משתנה	רביית קבועה	רביית משתנה	רביית קבועה	רביית משתנה	רביית קבועה	רביית משתנה	רביית קבועה	רביית משתנה
יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור
במיליוני ש"ח	%	במיליוני ש"ח	%	במיליוני ש"ח	%	במיליוני ש"ח	%	במיליוני ש"ח	%	במיליוני ש"ח	%
5,465	24.8	9,789	44.4	2,990	13.6	3,744	17.0	22,033	0.2	1,008	4.5
31.3.18											
5,304	24.4	9,563	44.1	3,010	13.9	3,779	17.4	21,704	0.2	1,040	4.6
31.12.17											

להלן נתונים על התפתחות המשכנתאות בבנק בלבד (ללא אשראי מכספי אוצר):

שלושה חודשים 2018	שלושה חודשים 2017	שנת 2017	שנת 2016	שנת 2015	שנת 2014
1,004	981	3,756	4,337	4,796	3,707
2%	(23%)	(13%)	(10%)	29%	4%
0.01%	(0.05%)	(0.01%)	0.01%	0.01%	0.01%
0.50%	0.52%	0.51%	0.55%	0.60%	0.74%

ביצועי ההלוואות לדירור (במיליוני ש"ח)
 שיעור השינוי בביצועי ההלוואות לדירור ביחס לתקופה מקבילה
 שיעור ההוצאה (ההכנסה) להפסדי אשראי ביחס למשכנתאות באחריות הבנק
 שיעור ההפרשה המצטברת להפסדי אשראי ביחס למשכנתאות באחריות הבנק

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדירור)

כללי

הצריכה הפרטית נמצאת בשנים האחרונות במגמת צמיחה וכפועל יוצא גם היקף האשראי לאנשים פרטיים. הבנקים בקבוצה מעמידים אשראי צרכני למגוון משקי הבית המורכב בעיקר מלקוחות שכירים, חלקם במערכת החינוך ובמערכת הביטחון. בנוסף הבנק מעניק שירותים ללקוחות פרטיים אחרים על בסיס הסכמים אישיים ועל בסיס הסכמים מופעלים. מדיניות האשראי לאנשים פרטיים משקפת למעשה את תיאבון הסיכון של הבנק וכוונותיו לגבי רמות הסיכון שברצונו ליטול וכן את הפרופיל הרצוי לתיק האשראי לאנשים פרטיים והיקפו ביחס לתיק האשראי הכולל. המדיניות מתבססת על מערכת פנימית לדירוג סיכון האשראי לאנשים פרטיים על פי מודלים סטטיסטיים המתעדכנים באופן שוטף וכן על ידי כללים עסקיים ועקרונות למתן אשראי בהתאם לבחינת כושר החזר של הלקוח ברמה פרטנית וכן על ניתוח והערכה של מכלול פרמטרים נוספים, להם השלכה על איתנותו הפיננסית של הלווה. תפיסה זו משתקפת היטב במדיניות האשראי של הבנק באמצעות מגבלות כמותיות ואיכותיות למתן אשראי ברמת הלקוח הבודד וברמת הבנק, וכן בתהליכי בקרה ובתהליכי עבודה מובנים, בקווי הבקרה השונים. מודלים של דירוג סיכונים אשראי משמשים את הבנקים בקבוצה הן להעמדת אשראי ישיר באמצעות האינטרנט, האפליקציה והבינלאומי קול, והן בתהליך החיתום של האשראי בסניפים. המלצות האשראי הנגזרות מהמודלים הסטטיסטיים, יחד עם נהלי הבנק הנסמכים על מדיניות האשראי של הבנק והמגבלות האיכותיות והכמותיות הכלולות בה, מגלים את תיאבון הסיכון המידתי של הקבוצה בתחום האשראי הצרכני. הבנק מתמקד באשראי קמעונאי, המאופייין ברמת פיזור גבוהה וברמת סיכון נמוכה. בהתייחס לעובדה שלבנק חברות בת העוסקות אף הן בתחום האשראי, הבנק פועל בראיה קבוצתית ופועל ליישם מתכונת עבודה סדורה וקבוצתית המגדירה, בין היתר, מתכונת מיקוד עסקי לכל חברה בת בקבוצה. אוכלוסיית היעד הינה בעיקר אוכלוסייה בעלת מקורות הכנסה יציבים, הזקוקה למימון בתחום הצרכני, והינה בעלת כושר החזר לאשראי, בין היתר, מקבלי משכורות ובעלי הכנסה קבועה, אוכלוסיית ייעודיות בעלות קשר משותף בחתך ארצי (כגון מורים, עובדי משרד הביטחון וכו') בעלי יכולת החזר או כנגד ביטחונות הניתנים למימוש. הלוואות מכרז המורים הינן הלוואות המשולמות באמצעות ניכוי ישיר מהשכר. הלוואות לעובדי משרד הביטחון ניתנות במסגרת מכרזים שונים, משקפות היוון זכויות לתקופות ביניים ומאופיינות בסכומים גדולים יחסית ולתקופות ארוכות. בנוסף, במסגרת תנאי המכרז נקבעה אחריותו של

משרד הביטחון לתשלום במצב כשלי אשראי ובכך פחת סיכון האשראי הניתן לעובדי משרד הביטחון במסגרת זו, למינימום. החזרי הלוואות אלה והלוואות נוספות לאוכלוסיית מערכת הבטחון וכן הלוואות הניתנות במסגרת הסכמים מפעילים מנוכים מן השכר ישירות. כ-74% מיתרת סיכון האשראי לאנשים פרטיים הינו בגין לקוחות בעלי הכנסה קבועה בחשבון בסכום העולה על 10 אלפי ש"ח.

להלן התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל:

שיוני לעומת		יתרה ליום			
31.12.17	31.3.17	31.12.17	31.3.17	31.3.18	
ב-%		במיליוני ש"ח			
(0.2)	8.5	5,024	4,622	5,016	יתרות עו"ש ויתרות מנוצלות בכרטיסי אשראי
3.7	10.4	14,408	13,528	14,935	הלוואות אחרות
2.7	9.9	19,432	18,150	19,951	סך כל סיכון האשראי המאזני
4.3	5.9	3,985	3,925	4,156	מסגרות עו"ש לא מנוצלות
1.8	11.0	6,216	5,702	6,328	מסגרות כרטיסי אשראי לא מנוצלות
(13.3)	(27.1)	1,414	1,682	1,226	סיכון אשראי חוץ מאזני אחר
0.8	3.5	11,615	11,309	11,710	סך כל סיכון האשראי החוץ מאזני
2.0	7.5	31,047	29,459	31,661	סך כל סיכון האשראי הכולל
6.2	10.0	18,421	17,786	19,568	ממוצע היקף האשראי, כולל משיכת יתר בעו"ש, כרטיסי אשראי והלוואות

להלן התפלגות סיכון האשראי הבעייתי מסך החובות לאנשים פרטיים בישראל:

שיוני לעומת		יתרה ליום			
31.12.17	31.3.17	31.12.17	31.3.17	31.3.18	
ב-%		במיליוני ש"ח			
(2.2)	2.4	89	85	87	סיכון אשראי פגום
0.4	3.4	269	261	270	סיכון אשראי בעייתי לא פגום
2.0	7.5	30,689	29,113	31,304	סיכון אשראי לא בעייתי
2.0	7.5	31,047	29,459	31,661	סך כל סיכון האשראי
7.5	10.3	40	39	43	מזה: חובות שאינם פגומים בפיקוד של 90 ימים או יותר
(1.4)	2.8	74	71	73	יתרת ארגוני החוב שבהסדר מתוך האשראי הבעייתי
		0.33%	0.16%	0.26%	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור

להלן התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל לפי התפלגות ההכנסה הקבועה בחשבון

31 במרס 2018					הכנסה קבועה בחשבון*
סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סך נכסים פיננסיים** גבוה מ-50 אלפי ש"ח	סך נכסים פיננסיים** נמוך מ-50 אלפי ש"ח	במיליוני ש"ח	
293	560	61	499	499	באלפי ש"ח
2,735	4,521	540	3,981	3,981	ללא הכנסה קבועה
3,287	6,011	1,311	4,700	4,700	עד 10
5,395	8,859	3,612	5,247	5,247	מ-10 עד 20
11,710	19,951	5,524	14,427	14,427	מעל 20
					סך הכל

31 בדצמבר 2017					הכנסה קבועה בחשבון*
סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סך נכסים פיננסיים** גבוה מ-50 אלפי ש"ח	סך נכסים פיננסיים** נמוך מ-50 אלפי ש"ח	במיליוני ש"ח	
290	599	59	540	540	באלפי ש"ח
2,808	4,562	569	3,993	3,993	ללא הכנסה קבועה
3,252	5,828	1,215	4,613	4,613	עד 10
5,265	8,443	3,404	5,039	5,039	מ-10 עד 20
11,615	19,432	5,247	14,185	14,185	מעל 20
					סך הכל

* הכנסה קבועה לחשבון, כהגדרתה בהוראת הדיווח לפיקוח 836 (הכוללת משכורת בפועל, סך קצבאות, הפקדות מזומן והפקדות שיקים).

** תיק הנכסים הפיננסיים המקושר לחשבון, כגון: פקדונות כספיים (לרבות יתרות עו"ש), תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים.

התפלגות לפי התקופה הממוצעת שנותרה לפירעון (לפי המועד הסופי לפירעון ההלוואה)

סיכון אשראי מאזני					
31 בדצמבר 2017			31 במרס 2018		
במיליוני ש"ח					
5,665	5,571				תקופה לפרעון
2,834	2,866				עד שנה
4,138	4,310				משנה ועד שלוש שנים
2,344	2,479				משלוש שנים ועד חמש שנים
4,451	4,725				מחמש שנים ועד שבע שנים
19,432	19,951				מעל שבע שנים
					סך הכל

התפלגות לפי גודל האשראי של הלווה*

31 בדצמבר 2017			31 במרס 2018					
סיכון אשראי כולל**	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל**	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	תחום אשראי ללווה		
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			באלפי ש"ח		
902	650	252	896	641	255	עד 10		
1,192	801	391	1,180	787	393	מ- 10 עד 20		
2,858	1,761	1,097	2,833	1,741	1,092	מ- 20 עד 40		
5,771	2,873	2,898	5,743	2,850	2,893	מ- 40 עד 80		
8,128	2,816	5,312	8,225	2,848	5,377	מ- 80 עד 150		
8,061	2,059	6,002	8,309	2,140	6,169	מ- 150 עד 300		
4,135	655	3,480	4,475	703	3,772	מעל 300		
31,047	11,615	19,432	31,661	11,710	19,951	סך הכל		

* הגדרת לווה - בהתאם להגדרות הוראת ניהול בנקאי תקין 313.

** סיכון אשראי כולל - למעט חבות בגין נגזרים ולמעט הלוואות דיור.

התפלגות לפי סוג ומידת החשיפה לגידול משמעותי בתשלומים

31 בדצמבר 2017			31 במרס 2018					
סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל	סוג האשראי		
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			עו"ש		
1,811		1,811	1,678		1,678	כרטיסי אשראי		
3,213		3,213	3,338		3,338	אשראי ברבית משתנה		
13,768		13,768	14,320		14,320	אשראי ברבית קבועה		
636		636	613		613	אחר*		
4		4	2		2	סך הכל		
19,432		19,432	19,951		19,951			

* אשראי אחר כולל, בין היתר, השאלות של לקוחות וחייבים בגין הוצאות משפטיות עבור לקוחות קשיי גבייה.

בטחונות

31 בדצמבר 2017			31 במרס 2018					
סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	תחום אשראי ללווה		
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח					
4,588	1,017	3,571	4,630	828	3,802	סך אשראי המגובה בטחונות*		
						מזה:		
3,547	762	2,785	3,601	576	3,025	בטחונות לא נזילים		
1,041	255	786	1,029	252	777	בטחונות נזילים		

תיאור הפעילות

א. חיתום האשראי ללקוחות פרטיים

חיתום האשראי הצרכני מבוצע בהתחשב בפרמטרים אישיים של הלקוח ומשקף נכונות מידתית לנטילת סיכוני אשראי. תפיסה זו משתקפת היטב במגבלות כמותיות ואיכותיות, וכן באמצעות מגוון רחב של תהליכי עבודה מובנים ותהליכי בקרה הדוקים בקווי הבקרה השונים. הבנקים בקבוצה מציעים אשראי ללקוחותיהם על בסיס ניטור מאפייני הסיכון של הלקוח ואיתור צרכיו. בתהליך החיתום נבחנים מספר קריטריונים אשר מהווים כלי תומך החלטה, בין היתר, אינפורמציה כללית על הלקוח (זהותו, חוסנו הפיננסי, התנהלותו בחשבון וכל מידע נוסף אשר בידו לסייע בתהליך החיתום), מטרת האשראי, פעילות הלקוח בבנק בהקשר לתמחור העסקה, כושר החזר, תמהיל האשראי הכולל בחשבון והתאמתו לצורכי הלקוח. תהליך זה מושתת על ערכי הוגנות ושקיפות כלפי הלקוח, כאשר בשיחות יזומות של הבנק (או אגב חשיפת הלקוח למידע שיווקי באתר האינטרנט או באפליקציה של הבנק) ניתן ללקוח גילוי מלא על הנכסים וההתחייבויות בחשבונו והתשואות בגינם ככל שניתן לחשבן. מידע זה נועד לאפשר ללקוח קבלת החלטה מושכלת בדבר כדאיות לקיחת ההלוואה, וזאת טרם ביצוע הפעולה. הבנק נערך להרחבת היקפי הפעילות במגזר האשראי הצרכני, בין היתר, באמצעות ביצוע סגמנטציה של הלקוחות באופן שמאפשר התמחות והתייחסות מקצועית וזהירה תוך שמירה על סביבת בקרה נאותה וכן באמצעות העמקת הפעילות הדיגיטלית, תוך שמירה על תיאבון סיכון מידתי.

ב. אופן פיקוח ומעקב על מאפייני הסיכון

הבנקים בקבוצה בעלי התמחות ומיומנות גבוהה בתחום אשראי קמעונאי מתוקף ניסיונם רב השנים באשראי למשקי הבית. הקבוצה מכשירה את עובדיה ברמת מיומנות מקצועית גבוהה בתחום האשראי ובעלת מערכות ממוחשבות תומכות החלטה, בקרה ומעקב לאיתור מוקדם של לווים בפיגור או בעלי מאפיינים של תסמינים שליליים. הקבוצה מגדרת את עצמה בנטילת סיכוני אשראי, בין היתר, באמצעות פיזור הסיכון בין הלקוחות. ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים בבנק באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח, בקרה וביקורת. הבקורות בנושא האשראי הצרכני מבוצעות באמצעות שלושת קווי ההגנה. במסגרת הבקורות המבוצעות על ידי הקו הראשון: מעקב אחר חריגה ממסגרת עו"ש וחח"ד, בדיקת אשראי בפיגור ובקרה אחר התפתחות האשראי הצרכני הבעייתי בסניפים. בקו השני קיימות מגוון בקורות, כאשר עיקרן נועדו לבחון את ההתנהלות הפיננסית בחשבונות ולאחר סימנים להתדרדרות במצב החוב. סימני התדרדרות יכולים לנבוע מירידה במחזורי פעילות, חריגות ממסגרות מאושרות וכדומה. בנוסף, הבנק משתמש במערכות ממוכנות תומכות כגון מערכת לאיתור וטיפול בחובות בעלי סממנים בעייתיים ומערכת סטטיסטית לניבוי כשל אשראי. הקו השלישי, מערך הביקורת הפנימית, אחראי לביצוע ביקורת בלתי תלויה על ניהול הסיכון, מסגרת העבודה והבקורות לניטור סיכוני אשראי צרכני, לרבות פעילות קווי ההגנה הראשון והשני לניטור סיכון זה.

סיכונים בענף הבינוי והנדל"ן

על רקע הסיכון בו פועלת המערכת הבנקאית הישראלית בתחום האשראי לבינוי ונדל"ן וכן על רקע השינויים וההתפתחויות בשוק האשראי למגורים, הוראות המפקח על הבנקים, והתקנות הממשלתיות, נוקט הבנק במדיניות אשראי מידתית וזהירה המאושרת על ידי דירקטוריון הבנק ונבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ, שינויים ברגולציה וכיו"ב. מידתיות וזהירות זו באות לידי ביטוי בבחינת שיעור המימון, בחינת כשלים זהירה בליווי פרויקטים לבניה, ובחינת שיעור ההון העצמי והמכירות המוקדמות, וזאת על מנת לצמצם ככול הניתן את הסיכונים. כמו כן, אימץ הבנק מדיניות פרטנית ביחס לתחומי הפעילות השונים בתחום הנדל"ן והבינוי, ובהם ליווי בניה למגורים, ליווי בניה ביעוד למניב, וכן אשראי לנדל"ן מניב ביעוד למשרדים, מסחר ותעשייה. הבנק מעניק אשראי לקבוצות רכישה ומתמקד בקבוצות הבונות באזורי ביקוש ובקבוצות בהן המארגן הינו בעל ניסיון מוכח בתחום. הבנק מקיים מעבר לבדיקות הנעשות באופן שוטף, דיון תקופתי בכל תיקי האשראי, ובוחן את מצב הפרויקטים וכן את רמת הסיכון בכל פרויקט על בסיס חודשי ומצמצם חשיפות בהתאם. הבנק מקפיד לתמחר כל עסקה בהתאם לסיכון ולריתוק ההון הנדרש באמצעות כלים לחישוב תשואה.

הפרמטרים המשמשים את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לנדל"ן הינם בעיקר שיעור המימון (Loan To Value), יחס בין סכום האשראי לבין שווי הנכסים המשמשים לביטחון במועד אישור ההלוואה על פי הערכת שווי עדכנית וקיום מקורות יציבים לפרעון האשראי. בחינת הסיכונים בתיק הבינוי מבוצעת על בסיס חודשי ועל פי דוחות ביצוע המתקבלים מאת המפקח על הפרויקט, כאשר הסיכונים הנבחנים הם הן ברמת סיכון השוק והן ברמת סיכון הביצוע.

להלן נתונים על סיכון האשראי לציבור בענף הבינוי והנדל"ן בישראל:

31 בדצמבר		31 במרס		
2017	2017	2018		
		במיליוני ש"ח		
				סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
				נדל"ן שבנייתו לא הושלמה
1,282	1,179	1,516		מזה: קרקע גולמית
4,764	5,142	5,156		נדל"ן בתהליכי בניה
3,994	3,830	4,179		נדל"ן שבנייתו הושלמה
4,748	4,809	4,873		אחר ⁽²⁾
14,788	14,960	15,724		סך הכל

- (1) מזה: אשראי המובטח בנדל"ן למגורים בסך של 5,282 מיליון ש"ח, אשראי המובטח בנדל"ן לתעשייה בסך של 420 מיליון ש"ח ואשראי המובטח בנדל"ן למסחר בסך של 5,149 מיליון ש"ח (31.3.17 - 5,028 מיליון ש"ח, 389 מיליון ש"ח ו-4,734 מיליון ש"ח, בהתאמה, 31.12.17 - 4,782 מיליון ש"ח, 394 מיליון ש"ח ו-4,864 מיליון ש"ח, בהתאמה).
- (2) כולל אשראי ללווים בענף הבינוי והנדל"ן בישראל, להם בטחון שאינו נדל"ן, או לווים ששווי הנכס שלהם למימוש מהיר מבטיח פחות מ-50% מסך סיכון האשראי של הלווה.

מימון ממונף - Leveraged Finance

מימון ממונף מוגדר כאשראי למימון עסקאות הוניות בתאגידים (כמוגדר בהוראת בנק ישראל מספר 323) אשר עונה על תבחינים מסויימים, ואשראי הניתן ללווים המאופיינים ברמות מינוף פיננסי גבוהות.

התבחינים שעל פיהם הבנק מגדיר אשראי כמימון ממונף נקבעו באופן שמרני. לפירוט נוסף ראה דוח הסיכונים לשנת 2017 באתר האינטרנט של הבנק.

ליום 31 במרס 2018, סך יתרות האשראי המצרפיות (אשראי מאזני וחוז' מאזני נטו, בניכוי הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות מותרים בניכוי) הנחשבות כמימון ממונף הסתכם ב-1,425 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,382 מיליון ש"ח ביום 31 במרס 2017 ו-1,272 מיליון ש"ח בסוף שנת 2017.

סיכון שוק

המתודולוגיה לאמידת החשיפה לסיכונים השוק

הבנק עושה שימוש במספר כלים ומודלים מקובלים לצורך ניהול החשיפה לסיכונים השוק באמצעים הכוללים גם את הערך בסיכון (VAR) וגם הפעלת תרחישי קיצון Stress Tests וכלי ניהול ובקרת חשיפות רבית כגון: מח"מ, שווי הוגן ומבחני רגישות לשינויים בעקום הרבית.

החשיפה ברבית

סיכון הרבית נמדד ומנוהל על בסיס הנחות שונות באשר לזמני הפרעון של הנכסים וההתחייבויות. כמו כן, ניהול החשיפה מביא בחשבון את השפעת הפרעונות המוקדמים של הלוואות לדיוור.

ביתרות חשבונות העו"ש שאינן נושאות רבית קיימות יתרות זכות בסכום יציב לאורך זמן. הבנק מתבסס על מודל ייעודי וקבע כי תקופת הפרעון של יתרת העו"ש היציבה בשקלים המשמשת בחישוב החשיפה לרבית תהיה למספר שנים.

להלן תיאור רגישות הון הקבוצה לשינויים במקביל בעקומי הרבית - השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מתרחיש של עלייה מקבילה של 1% בעקום הרבית:

% החשיפה בפועל		
31 בדצמבר 2017	31 במרס 2018	
0.92	1.16	מט"י לא צמוד
(0.95)	(1.28)	מט"י צמוד מדד
(0.53)	(0.53)	מט"ח וצמוד מט"ח

ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים ברבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

להלן מידע על נכסים והתחייבויות החשופים לשינויים ברבית על פי שוויים ההוגן, כולל ניתוח רגישות לגבי השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעור הרבית על שוויים ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים, על פי כללים חשבונאיים:

להלן פריטים על השפעת שינויים ברבית על השווי ההוגן של עודף הנכסים במגזר:

1. שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (לפני השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הרבית):

31 במרס 2018					
סך הכל	מטבע חוץ ⁽²⁾			מטבע ישראלי	
	אחר	אירו	דולר	צמוד מדד	לא צמוד במיליוני ש"ח
128,261	479	2,942	9,276	12,021	103,543
51,462	2,757	6,499	20,417	451	21,338
123,252	1,272	3,149	14,787	11,144	92,900
51,245	1,921	6,318	14,898	562	27,546
5,226	43	(26)	8	766	4,435

נכסים פיננסיים⁽¹⁾

סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוזי מאזניים⁽³⁾

התחייבויות פיננסיות⁽¹⁾⁽⁵⁾

סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוזי מאזניים

שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

31 במרס 2017					
סך הכל	מטבע חוץ ⁽²⁾			מטבע ישראלי	
	אחר	אירו	דולר	צמוד מדד	לא צמוד במיליוני ש"ח
123,749	944	2,630	9,686	12,626	97,863
58,269	3,974	5,451	25,672	291	22,881
118,649	1,240	3,196	15,900	11,424	86,889
58,392	3,638	4,915	19,298	532	30,009
4,977	40	(30)	160	961	3,846

נכסים פיננסיים⁽¹⁾

סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוזי מאזניים⁽³⁾

התחייבויות פיננסיות⁽¹⁾⁽⁵⁾

סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוזי מאזניים

שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

31 בדצמבר 2017					
סך הכל	מטבע חוץ ⁽²⁾			מטבע ישראלי	
	אחר	אירו	דולר	צמוד מדד	לא צמוד במיליוני ש"ח
131,075	642	2,783	9,265	11,675	106,710
59,157	2,091	7,284	25,674	462	23,646
125,705	1,114	2,972	16,014	11,411	94,194
59,141	1,581	7,111	18,857	713	30,879
5,386	38	(16)	68	13	5,283

נכסים פיננסיים⁽¹⁾

סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוזי מאזניים⁽³⁾

התחייבויות פיננסיות⁽¹⁾⁽⁵⁾

סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוזי מאזניים

שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

זמן הפרעון של חשבונות העו"ש שאינם נושאים רבית, המשמש לחישוב החשיפה כאמור, הוא עם דרישה עד חודש.

31 בדצמבר 2017								
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי רבית ⁽⁴⁾								
סך הכל שינוי בשווי הוגן ⁽⁷⁾⁽⁶⁾		השפעות מקדחות		מטבע חוץ ⁽²⁾		מטבע ישראלי		
				דולר	אירו	לא צמוד	צמוד	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
5,089	(20)	36	(27)	35	-	5,113	(273)	(5.07)
5,266	9	65	(17)	38	-	5,361	(25)	(0.46)
5,572	43	96	(28)	42	-	5,725	339	6.29

- I 51

החשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הרבית

31 במרס 2018						
עם דרישה ועד חודש	מעל חודש ועד שלושה חודשים	מעל שלושה ועד חודשים שנה	מעל שלושה ועד חודשים שנה	מעל שלושה ועד חודשים שנה	מעל חמש ועד עשר שנים	במיליוני ש"ח
מטבע ישראלי לא צמוד						
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים						
86,199	2,260	3,657	4,367	3,267	2,820	נכסים פיננסיים ⁽¹⁾
4,843	6,607	3,984	2,152	1,503	767	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
207	431	831	13	-	-	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
91,249	9,298	8,472	6,532	4,770	3,587	סך הכל שווי הוגן
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות						
75,486	1,894	4,124	8,847	1,206	148	התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾
8,667	7,683	4,846	1,696	2,067	793	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
337	502	955	-	-	-	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
84,490	10,079	9,925	10,543	3,273	941	סך הכל שווי הוגן
6,759	(781)	(1,453)	(4,011)	1,497	2,646	מכשירים פיננסיים, נטו
6,759	5,978	4,525	514	2,011	4,657	החשיפה לשינויים בשיעורי הרבית במגזר
החשיפה המצטברת במגזר						
מטבע ישראלי צמוד למדד						
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים						
1,897	437	1,521	4,133	2,375	1,123	נכסים פיננסיים ⁽¹⁾
-	9	13	280	131	18	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
1,897	446	1,534	4,413	2,506	1,141	סך הכל שווי הוגן
1,612	160	1,489	4,263	2,460	909	התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות
-	4	256	268	16	18	התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾
1,612	164	1,745	4,531	2,476	927	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
285	282	(211)	(118)	30	214	סך הכל שווי הוגן
285	567	356	238	268	482	מכשירים פיננסיים, נטו
החשיפה לשינויים בשיעורי הרבית במגזר						
החשיפה המצטברת במגזר						

ראה הערות בעמוד 56

31 בדצמבר 2017			31 במרס 2017									
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן במיליוני ש"ח	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן במיליוני ש"ח	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פרעון	מעל עשרים שנים	מעל עשר ועוד עשרים שנים במיליוני ש"ח	
בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים					
0.47	3.18	106,710	0.66	3.35	97,863	0.54	3.09	103,543	5	50	918	
0.80		22,319	0.75		21,712	0.94		19,856	-	-	-	
0.28		1,327	0.45		1,169	0.36		1,482	-	-	-	
(2)0.52		130,356	(2)0.67		120,744	(2)0.60		124,881	5	50	918	
0.23	0.57	93,028	0.22	0.91	85,754	0.25	0.63	91,716	-	-	11	
0.68		29,573	0.72		28,803	0.83		25,752	-	-	-	
0.30		1,306	0.41		1,206	0.36		1,794	-	-	-	
(2)0.34		123,907	(2)0.34		115,763	(2)0.38		119,262	-	-	11	
										50	907	
										5,614	5,564	
2.55	2.95	11,675	3.17	3.22	12,626	2.69	2.89	12,021	1	32	502	
2.99		462	2.92		291	2.81		451	-	-	-	
(2)2.56		12,137	(2)3.16		12,917	(2)2.69		12,472	1	32	502	
2.45	0.45	11,411	2.66	1.02	11,424	2.39	0.44	11,144	-	5	246	
1.63		713	1.51		532	1.82		562	-	-	-	
(2)2.40		12,124	(2)2.61		11,956	(2)2.36		11,706	-	5	246	
										27	256	
										765	738	

החשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הרבית (המשך)

31 במרס 2018						
עם דרישה ועד חודש במיליוני ש"ח	מעל חודש ועד שלושה חודשים	מעל שלושה ועד חודשים שנה	מעל שלושה ועד שלושה שנים	מעל חמש ועד חמש שנים	מעל חמש ועד עשר שנים	
מטבע חוץ⁽⁴⁾						
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים						
נכסים פיננסיים ⁽¹⁾						
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)						
אופציות (במונחי נכס הבסיס)						
סך הכל שווי הוגן						
	4,495	1,507	2,680	690	722	2,585
	15,910	6,855	4,250	165	230	237
	473	507	1,046	-	-	-
	20,878	8,869	7,976	855	952	2,822
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות						
התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾						
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)						
אופציות (במונחי נכס הבסיס)						
סך הכל שווי הוגן						
	15,691	1,936	1,442	101	12	26
	9,775	4,296	3,721	360	574	2,701
	339	431	927	13	-	-
	25,805	6,663	6,090	474	586	2,727
מכשירים פיננסיים, נטו						
החשיפה לשינויים בשיעורי הרבית במגזר						
החשיפה המצטברת במגזר						
	(4,927)	2,206	1,886	381	366	95
	(4,927)	(2,721)	(835)	(454)	(88)	7

ראה הערות בעמוד 56

31 בדצמבר 2017			31 במרס 2017									מעל עשר ועד עשרים שנים	מעל עשרים שנים	מכלול ש"ח
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פרעון	מכלול שנים	מכלול שנים			
בשנים	באחוזים	במיליוני ש"ח	בשנים	באחוזים	במיליוני ש"ח	בשנים	באחוזים							
1.55	1.77	12,690	1.57	2.02	13,260	1.87	2.18	12,697	-	-	-	18	-	-
0.19		33,671	0.28		33,748	0.24		27,647	-	-	-	-	-	-
0.31		1,378	0.40		1,349	0.34		2,026	-	-	-	-	-	-
⁽²⁾ 0.56		47,739	⁽²⁾ 0.64		48,357	⁽²⁾ 0.73		42,370	-	-	-	18	-	-
0.07	1.71	20,100	0.09	1.48	20,336	0.08	2.23	19,208	-	-	-	-	-	-
0.79		26,159	0.88		26,539	1.14		21,427	-	-	-	-	-	-
0.29		1,390	0.43		1,312	0.34		1,710	-	-	-	-	-	-
⁽²⁾ 0.47		47,649	⁽²⁾ 0.54		48,187	⁽²⁾ 0.63		42,345	-	-	-	-	-	-
												-	18	
												25	25	

החשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הרבית (המשך)

31 במרס 2018						
עם דרישה ועד חודש במיליוני ש"ח	מעל חודש ועד שלושה חודשים	מעל שלושה ועד חודשים	מעל שלושה ועד חודשים	מעל שלושה ועד חודשים	מעל חמש ועד עשר שנים	מעל חמש ועד עשר שנים
חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הרבית						
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים						
נכסים פיננסיים ⁽¹⁾⁽³⁾	92,591	4,204	7,858	9,190	6,364	6,528
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	20,753	13,471	8,247	2,597	1,864	1,022
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	680	938	1,877	13	-	-
סך הכל שווי הוגן	114,024	18,613	17,982	11,800	8,228	7,550
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות						
התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾	92,789	3,990	7,055	13,211	3,678	1,083
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	18,442	11,983	8,823	2,324	2,657	3,512
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	676	933	1,882	13	-	-
סך הכל שווי הוגן	111,907	16,906	17,760	15,548	6,335	4,595
מכשירים פיננסיים, נטו						
החשיפה לשינויים בשיעורי הרבית במגזר	2,117	1,707	222	(3,748)	1,893	2,955
החשיפה המצטברת במגזר	2,117	3,824	4,046	298	2,191	5,146
בנוסף, חשיפה לרבית בגין התחייבויות לזכויות עובדים, ברוטו - פנסיה ופיצויים	52	64	126	241	104	226

הערות כלליות:

- פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הרבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
- בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הרבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן הכולל בגין המכשיר הפיננסי, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 14.א. לדוחות הכספיים.
- שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הרבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכולל בגינו.
- משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- תזרימי המזומנים בגין המשכנתאות הוערכו על פי תחזית לפרעון מוקדם המבוססת על מודל סטטיסטי. היוון תזרימי המזומנים כאמור, על פי מועדי הפרעון הצפויים במקום מועדי הפרעון החוזיים, הגדילו את השווי ההוגן של המשכנתאות ב-32 מיליון ש"ח (31.12.17 - 46 מיליון ש"ח). על פי התזרימים המקורי, שאינו מביא בחשבון פרעונות מוקדמים, ביום 31 במרס 2018 הגיע המגזר השקלי הלא צמוד למח"מ של 0.59 שנים ולשת"פ של 3.27% (31.12.17 - מח"מ של 0.54 שנים ושת"פ של 3.44%), המגזר צמוד המדד הגיע למח"מ של 3.16 שנים ולשת"פ של 3.05% (31.12.17 - מח"מ של 3.22 שנים ושת"פ של 3.19%) והחשיפה הכוללת הגיעה למח"מ של 0.96 שנים ולשת"פ של 2.99% (31.12.17 - מח"מ של 0.87 שנים ושת"פ של 3.07%). מספרי השוואה ל-31 במרס 2017 לא סווגו מחדש.

(1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.

(2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

(3) כולל מניות המוצגות בטור "ללא תקופת פרעון".

(4) לרבות מטבע ישראל צמוד למטבע חוץ.

31 בדצמבר 2017			31 במרס 2017									
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן במיליוני ש"ח	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן במיליוני ש"ח	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פרעון	מעל עשרים שנים	מעל עשר ועוד עשרים שנים במיליוני ש"ח	
בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים					
0.76	2.83	132,150	1.01	3.09	124,784	0.87	2.84	129,210	955	82	1,438	
0.46		56,499	0.48		55,811	0.55		48,132	178	-	-	
0.29		3,271	0.42		2,903	0.35		3,762	254	-	-	
⁽²⁾ 0.66		191,920	⁽²⁾ 0.84		183,498	⁽²⁾ 0.78		181,104	1,387	82	1,438	
0.41	0.53	125,417	0.43	0.99	118,363	0.42	0.58	122,777	709	5	257	
0.74		56,492	0.80		55,934	0.98		47,919	178	-	-	
0.29		3,262	0.42		2,903	0.35		3,758	254	-	-	
⁽²⁾ 0.51		185,171	⁽²⁾ 0.55		177,200	⁽²⁾ 0.57		174,454	1,141	5	257	
										77	1,181	
										6,404	6,327	
14.37	1.10	1,166	14.89	1.70	1,135	14.28	1.20	1,184		69	302	

החשיפה בבסיס

החשיפה בבסיס בפועל

להלן תיאור חשיפת ההון הפנוי, ברמת הקבוצה (במיליוני ש"ח):

% מההון הפנוי		חשיפת ההון הפנוי		
ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	
2017	2018	2017	2018	
97	87	6,124	5,210	מט"י לא צמוד
2	13	106	744	מט"י צמוד מדד
1	-	82	23	מט"ח וצמוד מט"ח

רגישות ההון לשינויים בשער החליפין

הבנק פועל בשוקי המטבע באמצעות עסקאות ספוט, פורוורד ובאמצעות אופציות הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו. הבנק פועל במטבעות הסחירים בעולם וסך החשיפה המטבעית נטו של קבוצת הבנק נמוכה.

עיקר הפעילות בנגזרים הינה בנגזרי מטבע שקל/דולר עבור לקוחות הבנק. הבנק אינו חשוף בפעילות הנגזרים שלו לסיכוי מטבע מהותיים.

להלן תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים, נכון ליום 31 במרס 2018 (במיליוני ש"ח).

המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על ההון וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוזי מאזניים.

אחוז שינוי בשער החליפין		דולר	אירו
ירידה של 5%	(1)	5	
ירידה של 10%	(1)	12	
עלייה של 5%	2	-	
עלייה של 10%	9	(1)	

הערות:

(1) השפעה זו חושבה על-פי השינוי הצפוי בפוזיציות הכלכליות המנוהלות במטבעות השונים, בהינתן התרחישים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים.

(2) תרחיש עלייה פירושו התחזקות המטבע הנדון כנגד השקל.

(3) הנתונים משקפים את השפעת השינויים בשערי החליפין על השווי ההוגן לאחר השפעת המס.

(4) לשינויים בשערי החליפין של שאר המטבעות יש השפעה זניחה על רווחי הבנק.

רגישות ההון לשינויים במדד

הבנק פועל בשוק המדד באמצעות מתן שימושים, כגון הלוואות, משכנתאות ורכישת אגרות חוב וכן באמצעות גיוס מקורות צמודי מדד. כמו כן, הבנק מבצע עסקאות פורוורד מדד הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו.

הבנק אינו חשוף בפעילות הפורוורדים שלו לסיכוי מדד מהותיים.

להלן תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים במדד, נכון ליום 31 במרס 2018 (במיליוני ש"ח).

המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על ההון וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוזי מאזניים.

אחוז שינוי במדד	
ירידה של 3%	(46)
עלייה של 3%	36

ניהול סיכונים במכשירים פיננסיים נגזרים

להלן ריכוז היקף הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים (ערך נקוב במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר 2017	ליום 31 במרס 2018	
2,509	3,009	עסקאות גידור:
		חוזי רבית
		עסקאות ALM ואחרות:
14,494	15,764	חוזי רבית
64,837	62,025	חוזי מטבע חוץ (כולל SPOT)
72,319	49,000	חוזים בגין מניות, מדדי מניות, סחורות ואחרים
154,159	129,798	סך הכל מכשירים פיננסיים נגזרים

סיכון נזילות

למידע בדבר יחס כיסוי הנזילות ראה באור 8 לדוחות הכספיים.

מצב הנזילות והרכב הנכסים וההתחייבויות

הנכסים הנזילים העיקריים בקבוצה, הכוללים מזומנים, פקדונות בבנק ישראל (עו"ש ופקדונות מוניטריים), פקדונות בבנקים וניירות ערך נזילים, הסתכמו ליום 31 במרס 2018 ב-43.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-48.4 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2017, מזה, יתרת המזומנים, פקדונות בבנק ישראל והפקדונות בבנקים הסתכמה ב-34.5 מיליארד ש"ח, ו-9.4 מיליארד ש"ח הושקעו בניירות ערך, בעיקר באגרות חוב של ממשלת ישראל. יחס פקדונות הציבור לאשראי לציבור, נטו ליום 31 במרס 2018, עומד על 136.6%, בהשוואה ל-141.2% ב-31 בדצמבר 2017. ביום 31 במרס 2018 הסתכמו פקדונות הציבור, אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים, בכ-116.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-118.8 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2017.

הרכב הנכסים וההתחייבויות של הבנק מצביע על נזילות גבוהה. זאת כתוצאה ממדיניות לגיוס מקורות מגוונים ויציבים, תוך דגש על גיוס מקורות לטווחי זמן בינוניים וארוכים, ממגוון של מגזרי לקוחות, ובמטבעות שונים.

במגזר השקלי הלא צמוד ובמגזר מטבע החוץ, לבנק מקורות במח"מ חוזי קצר-בינוני, אשר הבנק צופה כי יוחזקו לאורך זמן. השימושים במגזרים אלו הינם הן לטווח קצר והן לטווח בינוני-ארוך.

ככלל, חשיפות המטבע של הבנק במגזר המט"ח הינן נמוכות (ראה פרק סיכון שוק).

במגזר צמוד המדד, הן המקורות והן השימושים פרוסים לטווח בינוני-ארוך, כאשר שינוי של עד 2% במדד לא משפיע מהותית על חשיפות הבנק.

חשיפת המדד של קבוצת הבנק ליום 31 במרס 2018 הסתכמה ב-744 מיליון ש"ח.

יתרת סך פקדונות הציבור של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות:

ליום 31 במרס 2018	ליום 31 בדצמבר 2017	
במיליוני ש"ח		
2,644	3,000	1
2,558	2,949	2
2,453	2,554	3

סיכונים אחרים

למידע אודות סיכונים אחרים, בין היתר, הסיכונים התפעוליים ואופן ניהולם (ובכלל זה המשכיות עסקית, אבטחת מידע ואירועי סייבר), סיכון ציות, סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור (ובכלל זה סיכונים חוצי גבולות - Cross Border), סיכון מימון, סיכון משפטי, סיכון מוניטין וסיכון אסטרטגיה - ראה פרק סקירת הסיכונים שפורסם בדוחות הכספיים לשנת 2017 ודוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

דיון בגורמי סיכון

לדיון בגורמי הסיכון ראה פרק סקירת הסיכונים בדוחות הכספיים לשנת 2017.

לא חלו שינויים ברמת גורמי הסיכון במהלך הרבעון הראשון של שנת 2018.

מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים

כללי

האומדנים וההערכות בנושאי המדיניות החשבונאית הקריטית, נעשו על פי מיטב ידיעתם ושיקול דעתם של הגורמים המקצועיים שעסקו בהכנתם, והם יושמו באופן נאות בדוחות הכספיים של הבנק. סקירה של התחומים המהותיים שלדעת הנהלת הבנק בהם קיימת מדיניות חשבונאית קריטית, מפורטת בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2017 ולא חל בה שינוי.

בקורות ונהלים

הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובהתאם להנחיות הוראת ניהול בנקאי תקין 309 שפורסמה בחודש ספטמבר 2008, הבנק מקיים בקורות ונהלים לגבי גילוי, וכן פרס מערך בקרה פנימית על דיווח כספי, שיושם לראשונה בדוח הכספי, לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר 2008. ההוראות, שעניינן אחריות הנהלה על הבקרה פנימית על דיווח כספי וחוות דעת של רואה החשבון המבקר לגבי ביקורת הבקרה הפנימית על דיווח כספי, נערכו בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם - The Sarbanes Oxley Act of 2002 שנחקק בארה"ב, והוראות והנחיות שנקבעו בארה"ב בין היתר על ידי PCAOB.

לדוחות צורפו הצהרות של מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, בנושא הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי. הנהלת הבנק, בשיתוף המנכ"ל והחשבונאי הראשי, העריכו ליום 31 במרס 2018 את אפקטיביות הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע, שהבנק נדרש לגלות בדוח בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובמועד שנקבע בהוראות אלו. במהלך הרבעון המסתיים ביום 31 במרס 2018 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

סמדר ברבר-צדיק
מנהל כללי

אירית איזקסון
יו"ר הדירקטוריון

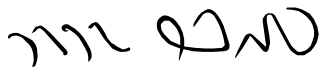
תל אביב, 28 במאי 2018
י"ד בסיוון, תשע"ח

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, סמדר ברבר-צדיק, מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 31 במרס 2018 (להלן - "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי⁽¹⁾. וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן,
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן,
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי. וכן,
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח דירקטוריון".

סמדר ברבר - צדיק
מנהל כללי

28 במאי 2018

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, נחמן ניצן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 31 במרס 2018 (להלן - "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח אינו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי⁽¹⁾. וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן,
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר ששפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן,
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי. וכן,
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח דירקטוריון".

נחמן ניצן
סמנכ"ל, חשבונאי ראשי

28 במאי 2018